

UCHWAŁA NR

RADY MIASTA GDYNI

z dnia 2014 r.

w sprawie przyjęcia raportu z realizacji w 2013 roku w Gdyni Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Na podstawie art. 18 ust.1 i ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2013r. poz. 594 z późn. zm¹⁾), art. 10 ust. 3 oraz art. 11 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U.2012 r. poz. 124) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się raport z realizacji w 2013 r. Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2013r. poz. 645 i 1318.

UZASADNIENIE

Zgodnie z zapisem art. 11 ust. 1 *Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* organ wykonawczy samorządu gminy sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 31 marca roku następnego. W związku z powyższym przygotowano raport z realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* w 2013 r. Prezentuje on działania będące kontynuacją z lat ubiegłych oraz nowe projekty wprowadzone w wyniku doświadczeń i otwartości na potrzeby mieszkańców.

OZ.8141.3.5.2014

**Raport z realizacji
Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
w 2013 roku**

Urząd Miasta Gdyni – Wydział Zdrowia 2014

I. WPROWADZENIE

Wśród zadań gminnych w obszarze ochrony zdrowia wymieniamy zapobieganie i rozwiązywanie problemów narkotykowych. Zadanie na poziomie lokalnym realizowano w formie *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* w oparciu o akty prawne, tj.:

- Ustawę z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2012.124 z późn. zm.) ,
- Ustawę z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2012.1356 z późn. zm.)
- Ustawę z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U.1996.10.55 z późn. zm.)
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2007- 2015
- Ustawę z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2013.947 j.t.)
- Gdyńską Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013 przyjętą Uchwałą Rady Miasta nr XVII/417/08 z dnia 27.02.2008 r.
- Ustawę z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2010.234.1536 j.t.)

Odwoływano się także do innych dokumentów:

- Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U.2013.217 t.j.)
- Ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2013.182 t.j.)
- Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2005.180.1493 z późn. zm.)
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego .

Celem działań podejmowanych przez władze lokalne było:

- zahamowanie tempa wzrostu popytu i podaży na środki psychoaktywne poprzez realizację odpowiednio dobranych programów profilaktycznych, a tym samym zapobieganie uzależnieniu od substancji odurzających,
- zapewnienie dostępu do leczenia osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych i członkom ich rodzin.

Strategia Miasta zbieżna jest z przyjętym w grudniu 2012 r. „ Planem działania Unii Europejskiej w zakresie środków odurzających na lata 2013-2016”¹⁾ . Artykuł 4 pkt 15 Ustawy .. definiuje narkomanię jako stałe lub okresowe używanie w celach medycznych i innych: środki odurzające lub substancje psychoaktywne, albo środki zastępcze, w wyniku czego może powstać lub powstaje uzależnienie od nich.

¹⁾ Dziennik Unii Europejskiej, Seria C Nr 351 z dnia 30.11.2013 r.

Terminem „substancje psychoaktywne” określa się substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działające na centralny układ nerwowy. Wśród nich znajdują się środki wytwarzane i dystrybuowane legalnie (np. tytoń, leki i substancje produkowane w celach technicznych), jak i nielegalnie (narkotyki). Część substancji wytwarzanych legalnie może być używana niewłaściwie np. leki używane bez wskazań lekarskich lub inaczej niż zalecono, rozpuszczalniki techniczne używane do oszłamiania się.

Środki zastępcze to środek szkodliwy używany zamiast lub w takich samych celach, jako środek odurzający lub substancja psychotropowa (w tym tzw. „dopalacze”).

Osiągnięcie założonego celu było możliwe dzięki współpracy wszystkich zaangażowanych środowisk lokalnych działających zgodnie z zasadami:

- 1) współpracy
- 2) systemowości
- 3) realizmu
- 4) dostępu do informacji i właściwego ich przebiegu
- 5) rzetelności i dokładności w wykonywaniu zadań
- 6) zaufania, konsekwencji
- 7) spójności .

W realizacji *Gminnego Programu* uczestniczyły następujące podmioty:

- SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień,
- NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego,
- podmioty lecznicze,
- placówki edukacji ,
- Komenda Miejskiej Policji,
- Straż Miejska ,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny,
- organizacje pozarządowe,
- parafie,
- rady dzielnic.

II. SKALA ZJAWISKA NARKOMANII W GDYNI

Źródło informacji o zjawisku narkomanii stanowią dane statystyczne w obszarze wskaźników, liczby:

- świadczeń i interwencji medycznych,
- świadczeń terapeutycznych przekazanych przez podmioty lecznicze,
- osób korzystających z pomocy społecznej, organizacji pozarządowych,
- przestępstw ,
- konfiskat środków odurzających .

Narkomania jest przyczyną wielu problemów. Powoduje uzależnienia, schorzenia ogólnoustrojowe i zaburzenia psychiczne. Towarzyszą im przestępstwa, zachowania agresywne, różne formy przemocy: rówieśnicza, psychiczna, fizyczna.

Skala przestępczości narkotykowej

Izba Celna w Gdyni w ramach zwalczania nielegalnego przewozu środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów – systematycznie prowadziła kontrole osób, środków transportu i towarów. Z raportu organów celnych wynika, iż służby celne w okresie od stycznia do grudnia 2013 r. ujawniły i zajęły na terenie gminy Gdynia następujące ilości środków odurzających, leków psychotropowych, w tym również środków zastępczych w tym tzw. dopalaczy²⁾ (tabela nr 1).

Tabela nr 1: Zajęte ilości środków odurzających i substancji psychoaktywnych w Gdyni w 2013 r.

Miejscowość	Rodzaj środka	Nazwa	Ilość	Miara
Gdynia	aterdy anaboliczne	Clomiphene Citrate	12	szt
	sterydy anaboliczne	Methandienone	100	szt
		Metaxan	100	szt
		Mastorol	500	szt
		Cypionaxin	1	szt
		Clenbuterol	1000	szt
		Nandrole Decanoate	20	szt
		Nandrolone Decanoate	19	szt
		Strombafort Stanazol	100	szt.
	sterydy	Sustanaxin	1	szt
		Metanabol	2200	szt
		Testosteron Enan hate	8	szt
		Testosterone	100	szt
		Stromabafort-Stanazol	200	szt
		Stanazol	500	szt
	środek zastępczy	ETH-CAT	14	g
		etyloketanon	3,841	g
		3MMC	510	g
	środki farmaceutyczne	Clonazepamum	150	szt
		Clonazpam	60	sz
		Bactofen	150	szt
		Arthotec	40	szt
		Relanium	200	szt
		Searle 1411	13	szt
		Kamagra	159	szt
		Apo Zolpin	20	szt
		Viagra	10	szt
		środki wczesnoporonne	179	szt

²⁾Dopalacze – substancja psychoaktywna, produkowana nielegalnie, zmieniająca cechy narkotyku tak, aby mogła być legalnie dystrybuowana, po zażyciu wykazująca efekty narkotyczne (definicja European Monitoring Centr for Drugs and Drug Addicion – EMCDDA);

		Malaytropine	120	szt
		Nasem	10	sz
		Xanax	60	szt
		Viafra	20	szt
		Cialis	112	szt
		Adipex	30	szt
		Adipex Retard	190	szt
		Estalozam	40	szt
		Stilnox	180	szt
		Sibutramine Hydrochlorida	30	szt
		Li Da (sibutramina)	30	szt
		Misoprostolum	8	szt
		Misoprostol	36	szt
		Meizitanic	30	szt
		tabletki bez opisu	100	szt
	narkotyki	marihuana	21,67	g
		amfetamina	603	g
		metamfetamina	0,69	g
	prekursory	GBL	2	szt
		GBL	400	ML
	dopalacze	AK47	1	g
		n-etylo bufedron	614,6	g

Izba Celna w Gdyni

Wymiar przestępstw w świetle respektowania zapisów *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.* na terenie Gdyni przedstawia raport Komendy Miejskiej Policji. Wynika z niego, iż w 2013 r. na terenie Miasta dokonano 304 przestępstwa popełnione wbrew w/wymienionej ustawie. W tej liczbie wyodrębnić należy 118 czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie. Skalę przestępstw popełnionych na terenie Gdyni w latach 2011 - 2013 przedstawia tabela nr 2 .

Tabela nr2: Przestępstwa narkotykowe i wykrywalność sprawców w poszczególnych dzielnicach Gdyni w latach 2011-2013

Jednostka/ komisariat	Czyny stwierdzone			Sprawcy					
				ogółem			w tym nieletni ³⁾		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Śródmieście	47	32	47	36	27	32	-	3	1
Wzgórze św. Maksymiliana/ Gdynia Redłowo	38	43	54	16	18	26	1	3	10
Chylonia	86	151	85	56	93	42	12	17	5
Karwiny	46	34	68	24	12	19	1	1	7
Okisywie	58	29	32	37	24	26	11	6	4

³⁾ Nieletni to osoby poniżej 17 r.ż.

Witomino	66	39	13	50	22	9	5	3	0
KMP	339	328	304	231	196	154	30	33	27

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdyni

Liczba przestępstw narkotykowych w omawianym okresie czasu w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 24.

W ocenie Komendy Miejskiej Policji w Gdyni poziom zagrożenia zjawiskiem narkomanii na terenie miasta jest nadal wysoki. W celu przeciwdziałania zjawisku narkomanii funkcjonariusze gdyńskich komisariatów Policji oraz Wydziału Kryminalnego KMP w Gdyni prowadzili stałe na szeroką skalę zakrojone rozpoznanie przedmiotowego zjawiska.

Najczęściej popełnianym czynem - odwołującym się do art. 62 *Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* - jest posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych. Ogółem w 2013 r. dorośli i nieletni popełnili 168 czynów z powyższego artykułu.

W przypadku nieletnich każdorazowo sprawy kierowano do Sądu Rodzinnego właściwego miejscowo. Z nieletnimi prowadzono rozmowy o charakterze profilaktycznym na temat szkodliwości działania środków odurzających. Omawiano zagrożenia wynikające z używania środków odurzających i substancji psychoaktywnych oraz obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

Do dzielnic wskazanych jako najbardziej zagrożone przestępczością narkotykową należy Chylonia. Znajdujące się tutaj osiedla o zabudowie wielorodzinnej ułatwiają dotarcie do dużej liczby osób próbujących nabyć narkotyki, równocześnie zapewniając anonimowość, poczucie bezkarności i zagrożenie przestępstwami przeciwko mieniu (kradzieże, rozboje).

Jako podstawowy sposób zamawiania i dystrybucji KMP wskazuje nadal dostawy na telefon oraz zamówienia za pośrednictwem Internetu.

Na chwilę obecną policyjne raporty statystyczne nie podają szczegółowej informacji w zakresie dokładnego określenia wieku sprawców.

Interwencje, pomoc osobom z problemem narkotykowym

W 2013 r. SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego w Gdyni udzielił pomocy 31 osobom z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania spowodowanymi używaniem substancji psychoaktywnych. U 14 osób potwierdzono zatrucie środkami narkotycznymi. Spośród wyżej wymienionych 31 osób 5 z nich stanowią osoby poniżej 18 r.ż. Dane liczbowe nt. rozpoznań występowania zaburzeń psychicznych, o których wyżej mowa, za okres ostatnich czterech lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr3: Liczba pacjentów SPZOZ Miejskiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w latach 2010-2013

Lp.	Rok	Liczba rozpoznań
1.	2.	3.
1.	2010	55
2.	2011	55
3.	2012	43
4.	2013	31

Źródło: SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego

SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego wskazała na zwiększenie liczby rozpoznań z podanego zakresu w czasie wyjazdów w okresie trwania imprez masowych (*organizowanych na terenie Miasta*) i zwiększonego ruchu turystycznego.

Pacjenci z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych korzystają z pomocy NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego. W 2013 r. z oferty placówki dla tej grupy pacjentów skorzystało 77 osób. Szczegółowe informacje o liczbie osób zarejestrowanych i leczonych z podziałem na rodzaj środka uzależniającego przez wyżej wskazaną placówkę przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr4: Liczba osób leczonych wraz ze wskazaniem rodzaju środka uzależniającego w NZOZ Centrum Zdrowia w Gdyni w latach 2011-2013

Lp.	Rodzaje uzależnienia	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Opiaty	9	1	2
2.	Kanabinoles	5	4	4
3.	Środki nasenne i uspokajające	25	106	44
4.	Kokaina	5	0	0
5.	Inne substancje psychoaktywne	8	34	27
Ogółem		52	145	77

Źródło: NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego w Gdyni

Skalę problemów uzależnienia od środków psychoaktywnych w Gdyni przedstawia m.in. raport Edukacyjnej Kliniki Poradni Profilaktyki Uzależnień. Placówka jest niepubliczną specjalistyczną poradnią psychologiczno-pedagogiczną działającą na terenie Miasta od lipca 2004 r. W 2013 r. z oferty terapeutycznej poradni skorzystało 55 osób używających lub uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Liczbę pacjentów kliniki w ostatnich 4 latach przedstawia tabela nr 5.

Tabela nr 5: Liczba pacjentów Edukacyjnej Kliniki Poradni Profilaktyki Uzależnieni za okres 2010-2013

Lp.	Rok	Liczba pacjentów terapii indywidualnej	Wiek 14-26 r.ż.	Powyżej 26 r.ż.
1.	2010	53	49	4
2.	2011	52	46	6
3.	2012	57	52	5
4.	2013	55	48	7

Źródło: Edukacyjna Klinika. Poradnia Profilaktyki Uzależnieni

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni stanowią również jedno ze źródeł informacji o problemach narkotykowych w naszym mieście. W 2013 r. z pomocy finansowej MOPS skorzystało 30 rodzin, w których występował problem uzależnienia od środków psychoaktywnych. Liczba osób w tych rodzinach stanowi 31 osób, co oznacza że podopieczni MOPS mający problem narkotykowy – poza jedną rodziną - prowadzą gospodarstwa jednoosobowe.

Tabela nr 6: Liczba rodzin z problemem narkotykowym objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2010- 2013

Lp	Rok	Liczba rodzin
1.	2010	29
2.	2011	20
3.	2012	20
4.	2013	30

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni sprawuje opiekę nad dziećmi z rodzin zagrożonych patologią społeczną oraz rodzinami dysfunkcyjnymi. Z informacji pozyskanych od placówki w 2013 r.:

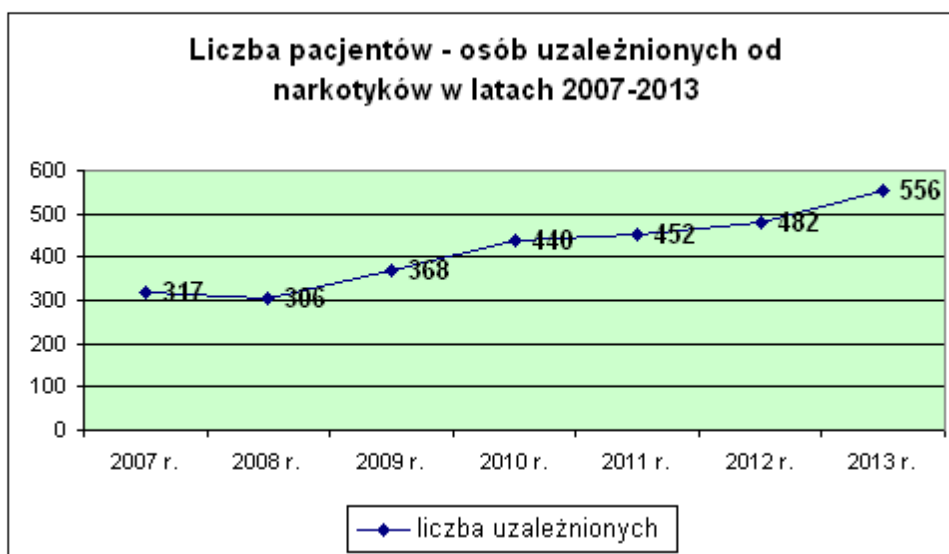
- w Ognisku Wychowawczym w 7 rodzinach rozpoznano problem uzależnienia od środków psychoaktywnych (2010 r. i 2011 r.: 1; 2012 r.: 3),
- w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w 5 rodzinach zdiagnozowano problem uzależnienia od narkotyków (2010 r.: 7; 2011 r.: 9; 2012 r.: 6),
- w Specjalistycznej Placówce Wsparcia Dziennego w 6 rodzinach młodzieży korzystającej z oferty placówki rozpoznano problem uzależnienia od narkotyków (2012 r.: 4),
- w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w 14 rodzinach występowało uzależnienie od środków psychoaktywnych.

Głównym źródłem informacji o rozmiarach problemów narkotykowych na terenie Miasta są dane statystyczne SPZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień (OPiTU). W strukturze ośrodka znajduje się Przychodnia Terapii Uzależnień (PTU) przy ul. Chrzanowskiego 3/5 w Gdyni. W 2013 r. z oferty terapeutycznej przychodni skorzystało ogółem 974 pacjentów uzależnionych od narkotyków i współuzależnionych, tj.:

- § osoby uzależnione : 556 (57%), w tym:
 - zarejestrowane po raz pierwszy : 297 (53%)
 - kobiety: 114 (20%)
- § osoby współuzależnione : 418 (43%), w tym:
 - zarejestrowane po raz pierwszy : 285 (68%)
 - mężczyźni : 101 (24%) .

Dane porównawcze dotyczące ogólnej liczby pacjentów objętych opieką PTU w okresie ostatnich siedmiu lat ilustruje wykres nr 1.

Wykres nr 1: Liczba pacjentów PTU w latach 2007- 2013

Źródło: PTU w Gdyni

Strukturę wieku pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w Przychodni Terapii Uzależnień za okres czterech lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7: Struktura wieku pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU w latach 2010-2013

Lp.	Wiek pacjentów	Liczba osób			
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	2.	3.	4.	5.	6.

1.	poniżej 14 r. życia	7	7	5	11
2.	15 lat	11	17	11	16
3.	16 lat	17	28	27	23
4.	17 lat	23	27	28	26
5.	18 lat	19	27	21	26
6.	19 – 21 lat	43	45	46	42
7.	22 – 30 lat	158	162	157	199
8.	powyżej 30 lat	162	139	186	213

Źródło: PTU w Gdyni

Większość pacjentów PTU stanowią osoby powyżej 18 r.ż. Procentowy udział osób do 18 r.ż w leczonych w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela .

Tabela nr 8: Procentowy wskaźnik pacjentów do 18 r.ż. do ogólnej liczby pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU w latach 2010-2013

Lp.	Pacjenci	Rok			
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	poniżej 18 r. życia	77	106	92	102
2.	Ogólna liczba	440	452	481	553
	%	17	23	19	18

Źródło: PTU w Gdyni

Pacjenci do 18 r.ż. stanowią 20 % wszystkich pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU .

Dane liczbowe dotyczące zarejestrowanych pacjentów w świetle rodzaju zażywanych przez nich środków uzależniających prezentuje tabela nr 9.

Tabela nr9: Liczba pacjentów PTU w Gdyni i rodzaj środków uzależniających w latach 2010-2013

Lp.	Rodzaje uzależnienia	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Opiaty	31	17	17	22
2.	Kanabinoły	54	62	73	112
3.	Środki nasenne	13	7	11	13
4.	Kokaina	11	5	6	4
5.	Środki pobudzające	17	27	23	31
6.	Nikotyna	6	8	11	10
7.	Środki wziewne	0	0	1	0
8.	Środki mieszane	183	200	204	215
9.	Hazard ⁴⁾	76	83	84	83
10.	Halucynogeny	0	0	0	1
	Ogółem	315	326	430	556

Źródło: PTU w Gdyni

Pacjenci wskazują najczęściej na uzależnienie od:

⁴⁾Hazard – patologiczne granie (def. Międzynarodowej Statystyki Kwalifikacji chorób i problemów zdrowotnych ICD – 10) jest to „nienormalne zachowanie i utrata kontroli nad popędami”

- środków mieszanych (pacjent używa równocześnie wielu substancji, czasami z różnych grup),
- kanabinoli, tj. środka występującego w konopiach (*haszysz, marihuana*).

Część pacjentów uzależnionych podopiecznych PTU stanowią pacjenci uzależnieni od hazardu. Od czterech lat grupa ta stanowi ok. 15% ogółu pacjentów. Z badań ankietowych wykonanych w 2010 r. przez Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii we współpracy z ośmioma województwami wynika, iż znaczącą grupę stanowią uzależnieni od gier losowych typu Lotto (38,7%). Drugą w kolejności pod względem popularności grą o charakterze hazardowym były loterie i inne gry za pomocą SMS-a.

Dużym problemem dla zdrowia i życia wielu osób są substancje zwane potocznie „dopalaczami”. Oficjalny zakaz sprzedaży „dopalaczy” w następstwie nowelizacji *Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* (likwidacja sklepów) spowodował rozwój sprzedaży produktu w systemie internetowym. Niebezpieczeństwa związane z użyciem dopalaczy to zatrucie organizmu nieznaną niejednorodną substancją trudną do leczenia w przypadku przedawkowania. Z danych Pomorskiego Centrum Toksykologii wynika, iż w 2013 r. przyjmowano na oddział w związku z zatruciem dopalaczami od 15 do 25 osób tygodniowo.

Raport Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) podaje, iż tylko w ciągu jednego roku 2012 wykryto 50 nowych narkotyków. Wszystkie są syntetyczne. Wśród nich są również syntetyczne katynony (np. mefedron), których działanie podobne jest do działania kokainy.

Dużym zagrożeniem jest również rosnący w siłę rynek papierosów elektronicznych. Obecnie brak przepisów określających zasady ich sprzedaży, gdyż nie są one wyrobami tytoniowymi w rozumieniu *Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych*, wobec czego ich kupno nie stanowi żadnego problemu dla nieletnich. Są łatwo dostępne w Internecie oraz w tradycyjnych sklepach. W IV kwartale 2013 r. Pomorski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Gdańsku przeprowadził analizę laboratoryjną płynów do napełniania e-papierosów. W badanych próbkach stwierdzono obecność nikotyny.

W wielu przypadkach e-papierosy - oprócz tytoniu - zawierają inne szkodliwe substancje toksyczne. Sięgnięcie po e-papierosa może wykształcić nawyk palenia tytoniu i stwarza możliwość uzależnienia. Badania przeprowadzone w 2011 r. przez Śląski Uniwersytet Medyczny na grupie 20000 osób w wieku szkolnym wykazały, że 20% młodych ludzi próbowało palić e-papierosy.

III. WYKAZ PLACÓWEK REALIZUJĄCYCH w 2012 r. ZADANIA Z ZAKRESU PROFILAKTYKI UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

1. **SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień**, z Przychodnią Terapii Uzależnień z siedzibą przy ul. Chrzanowskiego 3/5 Gdynia, tel. (58) 620-88-88;
2. **Edukacyjna Klinika**. Poradnia Profilaktyki Uzależnień przy ul. Tatrzańskiej 35, Gdynia tel.: (58) 620-66-90, interwencyjny telefon czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰ - 16⁰⁰: (600) 016-059
3. **placówki oświatowe**,
4. **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** w Gdyni, ul. Grabowo 2,
5. **Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”** w Gdyni,
w strukturze którego są:
 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
 - Ognisko Wychowawcze
 - Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego
 - Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny dla Rodzin i Dzieci z FAS,
 - Ośrodek Interwencji Kryzysowej
6. **Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji**, ul. Olimpijska 5 Gdynia /kluby sportowe/
7. **Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni**

8. organizacje pozarządowe:

- Klub Kolarski Trek Gdynia
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Vitava"
- Gdyńskie Stowarzyszenie "Familia"
- Stowarzyszenie Społecznej Edukacji "Non Stop"
- Stowarzyszenie na rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny "Perspektywa"
- Fundacja Zmian Społecznych „Kreatywni”
- Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego "Zielona Myśl"
- Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego
- Fundacja „Szkwał” Morze dla Młodzieży
- Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa
- Klub Hokeja Podwodnego Orka Gdynia

Równie aktywnie w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii uczestniczyły:

9. Komenda Miejskiej Policji,

10. Straż Miejska

11. SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego i gdyńskie szpitale.

IV. DOSTĘPNOŚĆ DO LECZENIA I FORMY TERAPII

1. Przychodnia Terapii Uzależnień przy ul. Chrzanowskiego 3/5 Gdynia, jednostka organizacyjna SPZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni, tel. (58) 620-88-88.

Przychodnia czynna jest codziennie od *poniedziałku do czwartku w godz. 7.30- 19.00* oraz w piątek 7.30-15.30. Można rejestrować się osobiście i telefonicznie.

Zakres usług PTU obejmuje :

- leczenie, terapię uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz uzależnionych behawioralnie,
- leczenie, terapię członków rodzin osób uzależnionych ;
- poradnictwo, konsultacje dla nauczycieli, pedagogów, rodziców mających kłopoty z dziećmi i młodzieżą eksperymentującą lub zażywającą narkotyki;
- punkt wymiany igieł i strzykawek czynny codziennie w godzinach pracy przychodni.

Pacjenci przyjmowani są na bieżąco, nie ma kolejki oczekujących na pierwszą wizytę.

2. Edukacyjna Klinika Poradnia Profilaktyki Uzależnień przy ul. Tatrzaskiej 35, Gdynia tel.: (58) 620-66-90. Przychodnia czynna jest od *poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰- 16⁰⁰*. Istnieje możliwość rejestracji telefonicznej.

Zakres usług obejmuje :

- terapię indywidualną i grupową dla uzależnionych i współuzależnionych
- zajęcia socjoterapeutyczne
- konsultacje i porady indywidualne.

V. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU:

W odpowiedzi na występowanie zjawisk społecznie niepożądanych, destrukcyjnych podejmowane są – w ramach realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* - działania, których celem i założeniem jest zminimalizowanie występowania sytuacji uznanych powszechnie za negatywne. Używanie środków psychoaktywnych współgzystuje z zachowaniami destrukcyjnymi - zagrażającymi zdrowiu i życiu, a co nie jest bez znaczenia i dotyczy nie tylko środowisk głęboko patologicznych. Migracje wewnątrz kraju lub poza krajem, czasowe przemieszczanie się obywateli i rozłąka rodzin w związku z wykonywanymi zawodami,

a przy tym coraz większy dostęp do wytworów techniki i większe znaczenie Internetu w codziennym życiu - szczególnie ludzi młodych - wpływa również na zwiększenie dostępności do środków psychoaktywnych. Uświadomienie czynników ryzyka z równoczesnym stworzeniem bezpiecznych alternatyw dla rozwoju osobistego zapobiega pojawieniu się destrukcyjnych sytuacji w danej społeczności.

Wśród działań z zakresu profilaktyki uzależnień realizowanych w 2013 r. odnaleźć można było różnorodne projekty zarówno pod względem zakresu tematyki, jak i sposobu przekazu odpowiednio dostosowanego do grupy odbiorców. Adresatami był: ogół ludności, uzależnieni oraz rodziny uzależnionych. Stosownie do potrzeb wskazanej grupy uczestników realizowano zadania w trzech, niżej wymienionych, obszarach, tj.:

1. **PROFILAKTYKA UNIWERSALNA**

Profilaktyka uniwersalna adresowana jest do szerokiej grupy odbiorców, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z uzależnieniem od środków uzależniających ma charakter proaktywny i przedterapeutyczny. Celem jej jest przeciwdziałanie pierwszym próbom oraz ograniczenie w podejmowaniu zachowań ryzykownych, wzmacnianie czynników chroniących i redukcja czynników ryzyka.

a) Realizacja programów profilaktycznych na terenie szkół

Działania profilaktyczne w najszerszym wymiarze prowadzone są na terenie szkół z uwagi na łatwość w równoczesnym dotarciu do dużej liczby odbiorców. Ponadto wartością przestrzeni szkolnej jest udział w oddziaływaniach profilaktycznych nie tylko uczniów, ale także ich rodziców i pedagogów.

Działania na poziomie szkolnym i pozaszkolnym w obszarze profilaktyki uniwersalnej finansowane z budżetu miasta w 2013 r. przedstawia poniższa tabela .

Tabela nr 10: Skala działań prowadzonych w Gdyni ramach profilaktyki uniwersalnej w 2013 r.

	Działania prowadzone w szkołach, przedszkolach	Działania prowadzone poza szkołami	Ogółem
a) Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami - UCZESTNICTWO	42 767 ⁵⁾	12 227	54 994
b) Liczba dorosłych objętych działaniami - UCZESTNICTWO	4 993	171	5 164
c) Liczba placówek	60	49	109
d) Liczba realizowanych programów	60	94	154
e) Liczba organizacji pozarządowych realizujących działania	-	8	8

Obowiązkiem ustawowym szkoły jest realizacja szkolnego programu profilaktyki spójnego z programem wychowawczym. Celem szkolnych programów profilaktyki jest zminimalizowanie występowania czynników ryzyka i wzmocnienie aspektów chroniących dzieci, młodzież przed m.in. środkami uzależniającymi. Programy te uwzględniają wszystkie zagadnienia dotyczące profilaktyki uniwersalnej:

- dostarczają wiedzy o uzależnieniach;
- dostarczają informacji o przyczynach i skutkach zachowań ryzykownych;
- rozwijają umiejętności społeczne, interdyscyplinarne;
- stosują aktywne formy pracy z uczniem, rozpoznają zagrożenia, zapewniają tworzenie właściwych relacji;
- uczą organizowania i kontrolowania życia domowego, szkolnego i czasu wolnego;
- rozwijają i kształtują zainteresowania, zaspokajają potrzeby sukcesu;
- placówki oświatowe opracowują wewnętrzne procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, zasady interwencji profilaktycznej;
- sprzyjają zaangażowaniu rodziców w działania szkoły;

⁵⁾ Jedna osoba uczestniczyła w kilku projektach

- zapewniają rozwój samorządności uczniowskiej.

Programy szkolne tworzone w oparciu o diagnozę zagrożeń środowiskowych i szkolnych, identyfikację problemów, rozeznanie zasobów. Sprzymierzeńcem i aktywnym wsparciem dla szkół w realizacji założeń szkolnych programów profilaktyki były poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Do głównych zadań poradni należy: udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka, wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny, propagowanie zdrowego stylu życia oraz profilaktyka uzależnień. Prowadzenie także terapii dzieci i młodzieży z zaburzeniami zachowania, zachowań dysfunkcyjnych, zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Ogółem w 2013 r. w programach profilaktycznych realizowanych na terenie gdyńskich placówek oświatowych uczestniczyło 37 760 uczniów⁶⁾, w tym:

- 21 445 -stanowili uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów
- 16 315 – uczniowie szkół średnich .

Wśród dorosłych beneficjentów projektów za zakresu profilaktyki uzależnień - tj.: rodzice, pedagodzy , nauczyciele - frekwencja w 2013 r. wyniosła 4 993 osób.

Programy na terenie szkół realizowali wychowawcy, psychologowie i pedagodzy szkolni, pielęgniarki szkolne, policja, pracownicy SANEPID-u, poradni psychologiczno-pedagogicznych, Straży Miejskiej, terapeuci z poradni uzależnień. W realizacji projektów wykorzystano różne formy przekazu, tj.: warsztaty, prelekcje multimedialne, przedstawienia teatralne, filmy, pogadanki, konkursy teatralne/ plastyczne.

W szkołach realizowano między innymi programy:

- „Unplugged”
- „Uwierz w siebie!”
- „Stop narkotykom!”
- „Jak skutecznie radzić sobie ze stresem ?”
- „Relacje dziecka z rówieśnikami, radzenie sobie z emocjami”
- „Jak skutecznie komunikować się ?”
- „Do czego potrzebne nam są normy i reguły ?”
- „Porozmawiajmy o...”
- „Asertywność”
- „Niebezpieczeństwa Internetu – jak je rozpoznawać i jak reagować ?”
- „Tak czy nie”
- „Kim Jesteś ?”
- „Szkoła i rodzice wobec zagrożeń substancjami psychoaktywnymi”
- „Znajdź właściwe rozwiązanie”
- „Szkoła dla rodziców”
- „STOP środkom psychoaktywnym” .

Zakres tematyczny zrealizowanych programów uwzględniał większość zagadnień dotyczących szeroko rozumianej profilaktyki społecznej. Tematy były dostosowane do wieku uczniów, ich możliwości percepcyjnych, specyfiki środowiska szkolnego i domowego, na podstawie zidentyfikowanych niepokojących objawów.

Z analizy sprawozdań szkolnych wynika, iż:

- Nauczyciele udoskonaliли swoje umiejętności zawodowe w zakresie profilaktyki uniwersalnej.

⁶⁾ Jeden uczeń uczestniczył w kilku projektach

- Szkoły wykazały się aktywnością w poszukiwaniu atrakcyjnych dla uczniów form realizacji zajęć profilaktycznych.

- W realizację programów profilaktyki włączani zostali rodzice, którym oferowano różnorodne formy współpracy, tj: prelekcje, pogadanki, warsztaty dotyczące rozwoju umiejętności wychowawczych, aktualnych zagrożeń cywilizacyjnych, poznawania zachowań i reakcji typowych dla rozpoznawania zachowań mogących budzić niepokój i wymagających specjalnych działań odpowiednich do wieku.

- Nowopowstające programy profilaktyczne dostosowują treść i zadania do pojawiających się nowych zagrożeń środowiskowych i szkolnych.

Wśród efektów działań profilaktyki uniwersalnej w szkołach należy wymienić:

- uświadomienie zagrożeń wynikających z kontaktu ze środkami psychoaktywnymi i innymi uzależniającymi, ryzykownymi zachowaniami seksualnymi,

- wskazanie możliwości atrakcyjnego zagospodarowania czasu wolnego, zwłaszcza dzieciom z *rodzin zagrożonych patologią społeczną*,

- nauka konstruktywnych sposobów wyrażania emocji,

- nabycie przez dzieci, młodzież umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,

- nauka monitorowania stanu emocjonalnego,

- nauka właściwego wypełniania ról społecznych,

- nauka łagodzenia napięć międzyludzkich, a tym samym niwelowanie napięć emocjonalnych

- integracja uczniów i środowiska szkolnego,

- wzrost samooceny u uczniów uczestniczących w zajęciach,

- zmniejszenie poczucia izolacji i odrzucenia,

- rozwijanie umiejętności zachowań asertywnych w sytuacjach trudnych.

Wśród wymienionych programów realizowanych przez szkoły wskazano program profilaktyczny UNPLUGGED. Program jest programem profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, papierosów, narkotyków, „dopalaczy”) przeznaczonym dla młodzieży w wieku 12-14 lat. Został opracowany i pilotażowo wdrożony w ramach międzynarodowego programu EUDAP współfinansowanego ze środków UE. Jego skuteczność w rozwiązywaniu problemu używania substancji psychoaktywnych potwierdzona została w badaniach ewaluacyjnych. Jest rekomendowany przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii i Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie.

W 2013 r. program realizował Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Gdyni. Trzynastu wychowawców klas gimnazjalnych i licealnych – w ramach godzin wychowawczych i lekcji biologii – prowadziło zajęcia zgodnie z podanym scenariuszem. Psychologowie szkolni oraz pedagog realizowali głównie warsztaty dla rodziców. Ogółem przeprowadzono 98 godzin lekcyjnych w formie zajęć warsztatowych, z czego 6 godzin przeznaczono na prelekcje oraz warsztaty dla rodziców. Szczegółowe informacje na temat realizacji programu przedstawia poniższa tabelka.

Tabela nr 11: Program UNPLUGGED w Zespole Szkół ogólnokształcących nr 5

Lp.	Tytuł lekcji	Liczba uczestników	Liczba godzin	Forma realizacji
1.	Wstęp do programu UNPLUGGED	347 uczniów (kl I,II,III gimn. oraz II licealne)	13	Warsztaty dla uczniów w ramach godzin wychowawczych
2.	Być lub nie być w grupie	245 uczniów (kl gimn.)	12	Dyskusja, praca indywidualna i grupowa

3.	Wybory – Alkohol, Zagrożenie, Ochrona	205 uczniów (kl gimn.)	11	Karty pracy, praca w grupach, dyskusja na forum
4.	Kontrola rzeczywistości	154 uczniów (II licealne)	8	Wykład, analiza materiałów źródłowych, prezentacja, dyskusja, praca domowa
5.	Palenie papierosów. Uzyskaj informacje	210 uczniów (kl gimn.)	9	Test sprawdzający wiedzę, prezentacja, pogadanka
6.	Wyraź samego siebie	217 uczniów (kl gimn.)	11	Scenki, dyskusja, rzeźbienie emocji
7.	Broń swoich racji aktywnie	185 uczniów (gimn. , licealne)	9	Dyskusja, zeszyt ćwiczeń UNPLUGGED, scenki w grupach
8.	Tygrys imprezowy	75 uczniów (kl gimn.)	3	Scenki w grupach, dyskusja
9.	Substancje uzależniające - informacje	156 uczniów (kl gimn.)	6	Prezentacje multimedialne, dyskusja
10.	Radzenie sobie z problemami	77 uczniów (kl gimn.)	4	Burza mózgów, dyskusja, historia Jakuba (Unplugged), ćwiczenia aktywizujące
11.	Rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji	77 uczniów (kl gimn.)	4	Zeszyt ćwiczeń, pięciostopniowy plan rozwiązywania problemu, praca w grupach
12.	Wyznaczanie celu	50 uczniów (kl gimn.)	2	Zeszyt ćwiczeń, ocena projektu przez uczniów
13.	Lepsze zrozumienie problemów nastolatków (w kontekście podatności na uzależnienia)	Ok. 80 rodziców uczniów z klas I gimn. i LO	4	Prezentacje multimedialne, pogadanka, burza mózgów, dyskusja
14.	Dobry kontakt z dzieckiem oznacza również wyznaczanie zasad i granic	Ok. 60 rodziców uczniów z klas I gimn. i LO	2	Pogadanka, burza mózgów, dyskusja

Źródło: Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Gdyni

Wdrażanie programu rozpoczęto od września 2013 r. W związku z powyższym nie dokonano jeszcze pełnej ewaluacji przedsięwzięcia. Realizujący zaobserwowali, iż uczniowie wykazują zainteresowanie proponowanym tematem, doceniają ciekawe i aktywizujące metody programu UNPLUGGED. Szczególnie uczniowie zaangażowali się w pracę na lekcjach „Broń swoich racji aktywnie”, „Substancje uzależniające – zasięgnij informacji” oraz „Rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji”. Nauczyciele

w sprawozdaniach zwrócili uwagę na duże zaangażowanie uczniów w odgrywaniu scen i inne aktywne formy zajęć. W części pt. „Broń swoich racji aktywnie” uczniowie uświadomili sobie, że mogą również dyskutować z rodzicami przedstawiając w odpowiedni sposób swoje argumenty. Nauczyli się szacunku dla praw i obowiązków innych ludzi. Uczniowie dowiedzieli się, że problemy osobiste niekoniecznie należy rozwiązywać w sposób agresywny. Czasami wystarczy rozmowa, aby rozwiązać problem. Młodzież była zadowolona z ćwiczeń poświęconych asertywności. Przećwiczenie trudnych sytuacji zbliżonych do tych, w których sami często się znajdują wzmocniło w uczestnikach poczucie pewności siebie. Bardzo przydatne okazało się również zapoznanie uczniów z danymi statystycznymi na temat stosowanych przez uczniów używek. Uczniowie odnajdywali siebie i swoje problemy w proponowanych scenkach, co skutkowało większym zaangażowaniem z ich strony. Lekcja obaliła niektóre mity związane z tematem rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji. W klasach pierwszych warsztaty pełniły dodatkową funkcję integrującą klasę oraz umożliwiły uczniom wzajemne poznanie się.

Zdaniem realizatorów programu UNPLUGGED projekt stwarza warunki do ugruntowania i poszerzenia wiedzy uczniów na temat uzależnień. Atrakcyjna forma, duża liczba ćwiczeń angażuje uczestników w przebieg zajęć i prowokuje do refleksji nad zagrożeniami, jakie niosą używki.

W obszarze profilaktyki uniwersalnej szerokie działania na terenie szkół prowadziła także Komenda Miejska Policji. Prowadzono edukację nieletnich w zakresie zwiększenia świadomości ryzyka zażywania środków psychoaktywnych.

W ramach gdyńskiego Policyjnego Programu Prewencyjnego „Bezpieczna przystań Gdynia” prowadzono działania zmierzające do stworzenia warunków dla bezpiecznego funkcjonowania szkoły wolnej od zagrożeń. Wśród elementów wymienionego przedsięwzięcia realizowano następujące działania:

1. „Dni otwarte” – w ramach projektu uczniowie gdyńskich szkół mieli możliwość poznania siedziby Komendy Miejskiej Policji i specyfiki zadań wykonywanych przez policjantów na niektórych stanowiskach, tj. stanowisku kierowania i monitoringu, technika kryminalistyki, obejrzenia części wyposażenia policyjnego, spotkanie z przewodnikiem psa służbowego oraz spotkania z Komendantem. Ogółem w dniach otwartych KMP w Gdyni uczestniczyło ok. 400 uczniów.

2. NASZA MŁODOŚĆ BEZ NARKOTYKÓW, ALKOHOLU I PRZEMOCY, czyli najprawdziwsza prawda w satyrze, jak się bawimy jak się uczymy – XIII edycja konkursu małych form teatralnych i III przegląd Małych Form Filmowych. Ideą pomysłodawców i realizatorów zadania było propagowanie kreatywnych form spędzania czasu wolnego przez młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną. W programie uczestniczyła młodzież z gdyńskich gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych oraz świetlic sojoterapeutycznych, ognisk wychowawczych i Gdyńskiego Ochotniczego Hufca Pracy. Podobnie jak w latach wcześniejszych w 2013 r. Prezydent Miasta Gdyni objął honorowym patronatem ww. konkurs. W komisji konkursowej oceniającej wartość merytoryczną i artystyczną spektakli, oprócz policjantów zasiadali: przedstawiciel Wydziału Edukacji Urzędu Miasta w Gdyni, przedstawiciel Centrum Kultury, Gdyńskiej Szkoły Filmowej oraz zawodowy aktor. Każdy z uczestników otrzymał pamiątkowy dyplom, a najlepsze zespoły, aktorzy i autorzy scenariusza atrakcyjne nagrody. Każdy zespół otrzymał pamiątkowe statuetki. Małe formy teatralne na stałe wpisały się w kalendarz imprez, nie tylko Komendy Miejskiej Policji w Gdyni, ale też nauczycieli, pedagogów oraz młodzieży.

3. SPOTKANIA EDUKACYJNE – Funkcjonariusze z zespołu ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji KMP w Gdyni oraz funkcjonariusze Zespołów Nieletnich i Patologii jednostek podległych systematycznie prowadzili prelekcje dla dzieci i młodzieży, spotkania z rodzicami, nauczycielami, pedagogami poświęcone szeroko rozumianemu bezpieczeństwu. Przygotowano zajęcia głównie dla młodzieży z klas, w których występowały problemy wychowawcze. Stale współpracowano z dyrektorami, nauczycielami i pedagogami placówek. Ogółem przeprowadzono 387 spotkań z dziećmi i młodzieżą. W spotkaniach niejednokrotnie uczestniczyli pedagodzy. Każdorazowo na spotkaniach przekazywano materiały z zakresu prewencji kryminalnej opracowane w Wydziale Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Gdyni.

4. W roku szkolnym 2012/2013 zakończono realizację VI edycji programu edukacyjnego pn. „Policyjna foczka uczy zasad bezpieczeństwa”, skierowanego do uczniów klas pierwszych szkół podstawowych. W projekcie udział wzięło ok. 2050 dzieci z 33 klas. Każdy uczeń otrzymał opracowaną w Wydziale Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Gdyni książkę oraz kamizelkę odblaskową z logo programu. Do finału przystąpiło 6 szkół.

Od wielu lat gdyńska policja aktywnie wspiera placówki oświaty w realizacji problemów dotyczących bezpieczeństwa i profilaktyki.

Straż Miejska to również przykład jednej ze służb aktywnie działających na polu profilaktyki uniwersalnej. W 2013 r. Straż Miejska przeprowadziła w placówkach oświatowych 56 prelekcji na temat szkodliwości palenia tytoniu oraz picia alkoholu. Projektem objęto 1 680 uczniów.

Działania edukacyjne prowadzono również dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w świetlicach socjoterapeutycznych i w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Na terenie szkół działalność prozdrowotna prowadziła również Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna realizując następujące zadania:

- „*Nie pal przy mnie, proszę*” - profilaktyka antytytoniowa skierowana do uczniów klas I-III szkół podstawowych (uczestniczy 29 szkół),

- „*Znajdź właściwe rozwiązanie*” - profilaktyka antytytoniowa skierowana do uczniów klas IV-VI szkół podstawowych i klas I-III szkół gimnazjalnych (uczestniczy 30 szkół podstawowych i 23 gimnazjalne),

- „*ARS, czyli jak dbać o miłość*” – program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, skierowany do szkół ponadgimnazjalnych,

- program edukacji antytytoniowej pod nazwą „*Czyste Powietrze wokół nas*” Stacja realizowała również w 35 przedszkolach.

W ramach realizacji programów profilaktycznych przeprowadzono dwa konkursy:

- 1) konkurs na krótki film „*Uzależnienie wokół mnie*” dla uczniów gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- 2) konkurs „*Małych Form Teatralnych*”- „*Uzależnienie wokół nas*” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych .

b) Realizacja programów profilaktycznych poza szkołą

Wśród realizatorów profilaktycznych działań - poza przestrzenią szkolną - należy wymienić Edukacyjną Klinikę. Poradnia Profilaktyki Uzależnień.

Od września 2013 r. prowadzono warsztaty kompetencji interpersonalnych dla młodzieży z częstotliwością raz w miesiącu po 8 godzin. W zajęciach uczestniczyło 31 osób w wieku 16-18 lat. Spotkania prowadziło dwóch psychologów. Zajęcia psychoprofilaktyczne dały uczestnikom możliwość poznania siebie, uświadomienia swoich mocnych i słabych stron. Pomogły w kształtowaniu ważnych umiejętności życiowych, takich jak: otwartość, zaufanie, komunikacja międzyludzka. Sprzyjały nawiązaniu oraz rozwijaniu znaczących relacji z innymi ludźmi. Ponadto umożliwiły młodzieży podjęcie pracy nad rozwojem umiejętności interpersonalnych, które odgrywają kluczową rolę ochronną i tworzą swoisty bufor chroniący przed uzależnieniami.

Założeniem profilaktyki uniwersalnej jest ochrona młodzieży przed wejściem w problemy związane z używaniem i nadużywaniem środków psychoaktywnych. Cel ten realizowano poprzez organizację młodym ludziom alternatywnej, a zarazem konstruktywnej formy spędzania wolnego czasu, umożliwienia rozwoju zainteresowań, bądź też technik lepszego radzenia sobie ze stresem. Rozwój umiejętności społecznych, takich jak: prośenie o pomoc, asertywne zachowanie, przestrzeganie przyjętych norm postępowania w przestrzeni publicznej, daje uczestnikom narzędzia do poruszania się w społeczeństwie. Nabyte umiejętności ułatwiają komunikację, zwiększają szansę sukcesów.

Od października 2013 r. na terenie poradni realizowano program pn. „*Szkoła dla Rodziców*”. W warsztatach - prowadzonych z częstotliwością jeden raz w tygodniu po dwie godziny - uczestniczyły ogółem 23 osoby.

Celem „*Szkoły dla Rodziców*” było nabycie przez rodziców umiejętności wychowawczych sprzyjających budowaniu satysfakcjonujących relacji dorosłych z dziećmi oraz obniżenie ryzyka wchodzenia w destruktcyjne formy zachowań u dzieci. Zajęcia umożliwiły rodzicom nabycie wiedzy i umiejętności przydatnych w komunikacji zwłaszcza z dorastającymi dziećmi. Stworzyły warunki na konstruktywne rozwiązywanie pojawiających się problemów dnia codziennego. Organizowane różnorodnie zajęcia praktyczne, korzystanie z narzędzi multimedialnych pozwoliły połączyć wiedzę z nauką umiejętności w sferze wychowawczej.

W 2013 r. Straż Miejska uczestniczyła w *Ogólnopolskim Programie STOP 18*. Program ma na celu zapobieganie i przeciwdziałanie sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim i przedstawienie konsekwencji prawnych tej sprzedaży. W ramach akcji w okresie od marca do października funkcjonariusze straży wręczali ulotki i naklejki informacyjne sprzedawcom. Ogółem rozdano ok. 1500 sztuk ulotek i naklejek.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna realizowała programy prozdrowotne pod nazwą:

- „Ograniczanie zdrowotne następstw palenia tytoniu” - skierowany zwłaszcza do ludzi młodych. Program realizowano w czasie trwania imprez masowych „*Bieg europejski*”, „*Światowy dzień serca*”. Badano poziom CO w wydychanym powietrzu, zachęcano do rzucenia palenia, rozdawano materiały edukacyjne.

- „*Miasta wolne od dymu*” – program antytytoniowy dotyczący przestrzegania zakazu w przestrzeniach publicznych.

A. Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży „Vitava” realizowało zadanie pn. „Prowadzenie warsztatów młodzieżowych i punktu psychologiczno-pedagogicznego w dzielnicy Gdynia Witomino”. W 2013 roku w ramach wymienionego programu prowadzono dwa przedsięwzięcia, tj.:

1) „Młodzieżowe warsztaty środowiskowe”, które były adresowane do wszystkich dzieci z dzielnicy, w tym podopiecznych świetlicy socjoterapeutycznej. Stworzenie grup mieszanych przyniosło większe wymierne efekty. Zachęciło do współpracy, wzajemnej pomocy. Zlikwidowało zagrożenie etykietyzacją. Warsztaty podzielone były na dwa rodzaje działalności:

- warsztaty teatralne rozwijające umiejętności czytania i recytowania. W zajęciach wykorzystano technikę dramy, pantomimę, mimikę, animację przedmiotu, ćwiczenia dykcyjne, pracę z tekstem; Warsztaty teatralne wzmocniły w beneficjentach poczucie własnej wartości, a także pozwoliły na nabycie umiejętności prezentowania siebie przed szeroką publicznością

- klub otwarty, który poprzez ewaluację i potrzeby uczestników przerodził się w warsztaty łączące elementy zajęć plastycznych z muzyką klasyczną. Zamiarem realizatorów było – oprócz poznania malarskich technik artystycznych – wypracowanie umiejętności współpracy w grupie, zainteresowanie muzyką klasyczną i przygotowanie do jej odbioru. Atutem tej formy aktywności była atmosfera poczucia bezpieczeństwa i akceptacji niezależnie od faktycznie prezentowanego poziomu umiejętności.

Ogółem w warsztatach uczestniczyło 25 osób, natomiast w klubie otwartym ok. 33 osoby.

2) „Punkt psychologiczno-pedagogiczny” dla dzieci, młodzieży, dorosłych – w tym seniorów – borykających się z różnymi problemami natury psychologicznej, emocjonalnej, społecznej, wychowawczej i edukacyjnej. Pomocy zainteresowanym udzieliło poprzez: porady, diagnozy, konsultacje, terapie psychologiczną, pedagogiczną oraz zajęcia logopedyczne. W 2013 r. w punkcie dokonano 189 przyjęć, a ponadto z poszczególnych usług skorzystało:

- z zajęć kompensacyjno-wyrównawczych - 12 uczniów,
- z zajęć logopedycznych – 10 uczniów oraz 6 zostało zdiagnozowanych,
- z pomocy pedagogicznej – 14 osób .

B. Gdynskie rady dzielnic również prowadziły działania szerzące idee profilaktyki uniwersalnej i tak w 2013 r.:

Rada Dzielnicy Karwiny zorganizowała wypoczynek letni w ośrodku wypoczynkowym w Wielu w dniach 02.07 – 07.07.2013 r. dla podopiecznych świetlicy socjoterapeutycznej „Familia”. Ogółem w projekcie uczestniczyło 22 dzieci i młodzieży w wieku 7-17 lat z dzielnicy Karwiny pochodzących ze środowisk zagrożonych patologią społeczną, szczególnie w zakresie nadużywania alkoholu, narkotyków oraz przemocy w rodzinie.

Z inicjatywy Rady Dzielnicy Pustki Cisowskie-Demptowo zorganizowano wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży szkolnej, podopiecznych świetlicy socjoterapeutycznej z dzielnicy Pustki Cisowskie-Demptowo w trzech formach:

1) wypoczynkowy obóz letni w terminie od 30.06 do 06.07.2013r. w Lubaniu dla dzieci i młodzieży szkolnej w wieku od 9 do 14 lat; W wyjeździe uczestniczyło 35 dzieci;

- 2) półkolonie letnie w terminie 01.07. - 06.07.2013 dla dzieci i młodzieży szkolnej w wieku 8 - 12 lat. Z projektu skorzystało 45 dzieci;
- 3) letni obóz wypoczynkowy w terminie od 29.06 do 08.07.2013 r. w Lubachowie w województwie dolnośląskim dla dzieci w wieku 13-17 lat. Ogółem z oferty skorzystało 15 osób.

Rada Dzielnicy Grabówek podjęła się organizacji dwóch projektów na rzecz dzieci z dzielnicy Grabówek uczęszczających na zajęcia do świetlicy socjoterapeutycznej „Familia”, tj. :

- 1) organizacja wypoczynku letniego w ośrodku wypoczynkowym w Wielu w dniach 07.07 – 12.07.2013 r. Z zadania skorzystało 20 dzieci w wieku od 10 do 19 lat;
- 2) organizacja w terminie 15.07 – 29.07.2013 r. półkolonii letnich w mieście dla 20 dzieci i młodzieży w wieku od 10 do 19 lat.

Z inicjatywy Rady Dzielnicy Witomino zorganizowano następujące przedsięwzięcia:

- 1) organizacja obozu terapeutycznego w ośrodku wypoczynkowym „Podróżnik” w Sulęcynie w dniach 01.07. - 04.07.2013 r. Projektem objęto 53 dzieci z dzielnicy Witomino, podopiecznych trzech świetlic socjoterapeutycznych „Vitava”;
- 2) organizacja półkolonii letnich pod nazwą „Lato w mieście” w terminie 08.07 – 31.07.2013 dla 33 dzieci podopiecznych świetlicy socjoterapeutycznej.

Rada Dzielnicy Działki Leśne zorganizowała w terminie 01.07 – 12.07.2013r. półkolonie letnie dla dzieci z dzielnicy. W projekcie uczestniczyło 67 dzieci w wieku od 7 r.ż. do 13. r.ż. z rodzin o trudnej sytuacji materialnej.

Rada Dzielnicy Redłowo w dniach 28.06 – 07.07.2013 r. zorganizowała wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży w Borkowicach koło Karpacza. W wypoczynku udział wzięło 42 dzieci i młodzieży z dzielnicy Redłowo.

Rada Dzielnicy Oksywie podjęła się organizacji w terminie 30.06 – 06.07.2013 r. wyjazdu do Chmielna z przeznaczeniem dla dzieci i młodzieży z dzielnicy . W projekcie uczestniczyło 45 dzieci.

Rada Dzielnicy Chylonia zorganizowała w okresie 01.07 – 04.08.2013 r.w dwóch miejscach letnie obozy wypoczynkowe dla dzieci i młodzieży szkolnej ze świetlicy socjoterapeutycznej z rejonu Chylonia-Leszczynki oraz młodzieży z „Klubu Młodzieżowego”. Wyjazdy zorganizowano do:

- 1) Ośrodka Wypoczynkowego „Omega” w Przywidzu dla 15 osób;
- 2) Ośrodka Fundacji Słoneczne Wzgórze w miejscowości Stężycza dla 18 dzieci .

C. W obszarze profilaktyki uniwersalnej realizowano także programy o charakterze wychowawczym. Wśród podmiotów prowadzących takie przedsięwzięcia odnajdujemy:

- 1) Gdyńskie Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa od 2011 roku wykonywało program pn.„Dobro wypiera zło”. Działania ukierunkowano na kształtowanie w dzieciach z rodzin zagrożonych patologią odpowiednich postaw społecznych. Kompleksową i systematyczną pracą wychowawczą - w oparciu o najnowsze metody pracy z młodzieżą obejmujące działania profilaktyczne, socjoterapeutyczne oraz aktywizujące - rozwijano umiejętności społeczne, zdolności młodzieży oraz kompensowano braki wiedzy szkolnej. Celem realizatorów było nauczenie dzieci, młodzieży konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, wyrażania swoich przemyśleń, emocji. Współpracowano z rodzinami w zakresie działań wychowawczych. Ogółem z programu skorzystało 45 dzieci
- 2) Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Dzieci w Wiekui Przedszkolnym od 2006 realizowało projekt pn.: „Dni otwarte dla dzieci z dzielnicy. Istotą programu było odkrywanie i wzmacnianie potencjału rozwojowego u dzieci w wieku przedszkolnym, a zwłaszcza:
 - wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych,
 - niwelowanie dysfunkcji rozwojowych, w tym wspomaganie rozwoju mowy u przedszkolaków,
 - utrwalanie więzi rodzinnych, grupowych, społecznych.

W 2013 r. programie udział wzięło 2 500 dzieci.

3) Stowarzyszenie Polskich Artystów Muzyków od 2011 roku prowadziło zadanie pn.: „Gdyńska Dziecięca Akademia Muzyczna”. Celem i intencją realizatorów było uwrażliwienie artystyczne dzieci już od pierwszej klasy szkoły podstawowej na świadome i aktywne słuchanie muzyki klasycznej. Ponadto dążyli oni do ukształtowania w dzieciach odpowiednich postaw społecznych oraz zachowań w miejscach publicznych. W roku ubiegłym z zadania skorzystało 6700 dzieci.

4) Stowarzyszenie Promocji Zdrowego Stylu Życia od 2011 realizowało przedsięwzięcie pn.: „Jestem Ważny – Dbam o Siebie”. Celem działania była:

- edukacja z zakresu zdrowego i racjonalnego odżywiania,
- promowanie walki z nadwagą wśród rodziców uczniów z klas III szkół podstawowych,
- uświadamianie jaki wpływ ma nieprawidłowe odżywianie na zdrowie człowieka
- kształtowanie odpowiednich postaw społecznych promujących tolerancję w stosunku do ludzi otyłych.

Ogółem w programie uczestniczyło 2507 dzieci.

5) Fundacja Edukacyjna ODiTK prowadziła od 2012r program pn. „A ja chcę być” Zamiarem realizatorów było rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, wspieranie ich w odkrywaniu własnych talentów oraz pasji, a także wspomaganie ich rozwoju. Zajęcia dostosowane były do grupy wiekowej uczniów klas szóstych szkół podstawowych. Praca z uczniami dotyczyła głównie aspektów psychologicznych, a także społecznych. Istotne realizowane zagadnienia z umiejętności psychologicznych to:

- budowanie poczucia własnej wartości,
- odkrywanie i wzmacnianie mocnych stron uczniów,
- efektywna komunikacja,
- nauka planowania czasu,
- praca w zespole,
- wyrażanie emocji,
- trening kreatywności i twórczego myślenia.

Dodatkowymi zagadnieniami, z którymi zapoznano uczestników zadania było budowanie poczucia tolerancji dla uczniów o mniejszym potencjale edukacyjnym oraz poszanowanie wiedzy z dziedziny kultury, sztuki i tradycji.

Ogółem w projekcie - w okresie od września do grudnia 2013 r. - udział wzięło 187 osób.

D. Zajęcia rekreacyjno-sportowe

1. W 2013 r. Młodzieżowy Dom Kultury – w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii – organizował projekty, których celem była konstruktywna organizacja czasu wolnego oraz przekaz pozytywnych wzorców zachowania w czasie imprez sportowo-rekreacyjnych. Na terenie hal namiotowych oraz w obiektach sportowych przy MDK zorganizowano w terminach 26.05.2013 r., 09.10.2013 r., 28.10.2013 r. trzy jednodniowe festyny dla dzieci i młodzieży w wieku od 4 r.ż. do 18 r.ż. Intencją realizatora festynów była popularyzacja czynnego i aktywnego spędzania czasu wolnego oraz zdrowego, sportowego stylu życia. Ogółem w imprezach uczestniczyło 420 osób.

2. Zadania gminy w zakresie zdrowego sportowego wolnego od nałogów życia oraz organizacji w mieście imprez sportowych konsekwentnie od lat realizuje Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji. Zamiarem realizatorów zajęć – zgodnie z założeniami profilaktyki uniwersalnej była integracja środowisk, wskazanie różnych możliwości i form spędzania wolnego czasu. Ogółem w 2013 r. - w ramach w/wymienionego zadania - zawarto z 46 organizacjami sportowymi umowy na realizację 69 projektów. Prowadzono systematycznie szkolenia w 23 dyscyplinach sportowych, a ponadto organizowano zawody sportowe. W okresie ferii zimowych i wakacji letnich organizowano obozy sportowe. Działaniem objęto 4 334 osób.

Tabela nr 12: Zestawienie podmiotów realizujących w na terenie Gdyni w 2013 r. zadanie z zakresu profilaktyki uniwersalnej poprzez aktywność sportową

L.p.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania
1	AUTOMOBILKLUB MORSKI - KLUB OBYWATELSKI	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sportu karingowego
2	Fundacja SZTORM GDYNIA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
3	GDYŃSKI KLUB KYOKUSHIN -KAN KARATE-DO	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie karate
4	GDYŃSKIE TALENTY KOSZYKÓWKI-START GDYNIA	Organizacja turnieju koszykówki dziewcząt w kategorii Juniorek Starszych - Gdynia Cup 2013
5	GDYŃSKIE TOWARZYSTWO KOSZYKÓWKI	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki
6	Gdyński Klub Motorowy BAŁTYK	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sportu karingowego
7	Hokejowy Uczniowski Klub Sportowy NIEDŹWIADKI	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie hokeja
8	Klub Sportowy MAXIMUS	Organizacja imprezy sportowej - KICKBOXING GDYNIA OPEN 2013
9	Klub Sportowy MAXIMUS	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie kick-boxingu
10	KARATE KLUB GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie karate
11	KLUB KARATE TRADYCYJNEGO	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie karate
12	KLUB LEKKOATLETYCZNY GDYNIA	XVIII Festiwal Skoku o Tycze im. Walentego Wejmiana
13	KLUB LEKKOATLETYCZNY GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki
14	Klub Sportowy BOMBARDIER	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie boks
15	Klub Sportowy BOMBARDIER	Turniej Mikołajkowy w boksie im. Mariana Karolaka
16	Klub Sportowy DELFIN	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania
17	Klub Sportowy DELFIN	III Ogólnopolskie Zawody Pływackie "Gdyńskie Delfinarium"
18	Klub Sportowy SAKO	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie boks
19	Koleżeńsko-Amatorskie Towarzystwo Sportowe ALPAT	Cykl ogólnodostępnych turniejów mini piłki siatkowej dla dziewcząt i chłopców "ALPAT VOLLEY" - I edycja
20	Koleżeńsko-Amatorskie Towarzystwo Sportowe ALPAT	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
21	Młodzieżowy Klub Sportowy VISTAL ŁĄCZPOL	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
22	Miejski Klub Żeglarski ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
23	Ognisko TKKF CHECZ	GDYNIA-CUP - Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej Dziewcząt z okazji Dnia Kobiet
24	POMORSKA AKADEMIA KARATE TRADYCYJNEGO	Mistrzostwa Pomorza Amatorskiego MMA i Brazylijskiego JIU JITSU dla dzieci młodzieży
25	POMORSKA AKADEMIA KARATE TRADYCYJNEGO	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie karate

26	PTTK Oddział Marynarki Wojennej przy Klubie Marynarki Wojennej	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania i pływania w płetwach
27	RC ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie rugby i rugby 7
28	Stowarzyszenie GIMNASTYKI ARTYSTYCZNEJ	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie gimnastyki artystycznej
29	Stowarzyszenie INICJATYWA ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
30	Stowarzyszenie KAR-DO SPÓJNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
31	Stowarzyszenie Klub Sportowy BAŁTYK GDYNIA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
32	Uczniowski Klub Sportowy JANTAR	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie gimnastyki artystycznej
33	Uczniowski Klub Sportowy AZYMUT 45	Organizacja imprez sportowych - Grand Prix Gdyni w biegu na orientację
34	Uczniowski Klub Sportowy AZYMUT 45	Organizacja imprez sportowych - Otwarte Mistrzostwa Gdyni w biegu na orientację
35	Uczniowski Klub Sportowy AZYMUT 45	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie biegu na orientację
36	Uczniowski Klub Sportowy CHYLONIA	Organizacja imprez sportowych pt." Plażówka pod dachem"
37	Uczniowski Klub Sportowy CHYLONIA	Otwarty turniej strzelectwa sportowego o Puchar Prezesa UKS Chylonia
38	Uczniowski Klub Sportowy CHYLONIA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej w ramach zajęć rekreacyjnych
39	Uczniowski Klub Sportowy CHYLONIA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie strzelectwa sportowego w ramach zajęć rekreacyjnych
40	Uczniowski Klub Sportowy CISOWA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
41	Uczniowski Klub Sportowy CISOWA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
42	Uczniowski Klub Sportowy DWÓJKA	Organizacja imprez sportowych - pt." Młodzieżowa liga strzelectwa sportowego KPn10" - I edycja
43	Uczniowski Klub Sportowy DWÓJKA	Organizacja imprez sportowych – pt." Młodzieżowa liga strzelectwa sportowego KPn10" - II edycja
44	Uczniowski Klub Sportowy GALEON	Otwarte Mistrzostwa Gdyni Dzieci w Judo
45	Uczniowski Klub Sportowy GALEON	Sportowe Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
46	Uczniowski Klub Sportowy ISKRA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
47	Uczniowski Klub Sportowy MDK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie szachów
48	Uczniowski Klub Sportowy OMEGA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
49	Uczniowski Klub Sportowy OMEGA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki
50	Uczniowski Klub Sportowy OPTY	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
51	Uczniowski Klub Sportowy ORLIK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa stołowego

52	Uczniowski Klub Sportowy ORLIK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej w ramach zajęć rekreacyjnych
53	Uczniowski Klub Sportowy SIEDEMNASTKA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej, koszykówki, piłki ręcznej, piłki siatkowej oraz lekkiej atletyki w ramach zajęć rekreacyjnych
54	Uczniowski Klub Sportowy SIÓDEMKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania
55	Uczniowski Klub Sportowy SOKÓŁ	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie boksu
56	Uczniowski Klub Sportowy TREFL	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
57	Uczniowski Klub Sportowy ŻŁOTY TUR	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie siłowania na ręce
58	Uczniowski Klub Żeglarski OPTI CWM	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
59	Stowarzyszenie VISTAL ŁĄCZPOL GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
60	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie strzelectwa sportowego
61	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa ziemnego
62	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki
63	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
64	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie podnoszenia ciężarów
65	Yacht Klub STAL GDYNIA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa w kl. Optimist gr C/UKS
66	Yacht Klub POLSKI GDYNIA	Organizacja regat żeglarskich - pn. " Puchar Prezydenta Miasta Gdyni"
67	Yacht Klub POLSKI GDYNIA	Organizacja regat żeglarskich pn. „Puchar YKP gdynia dla kl. Optimist
68	Yacht Klub POLSKI GDYNIA	Organizacja regat żeglarskich pn. „Jesienny Puchar Gdyni dla kl. Optimist – Mistrzostwa Okręgu gr B
69	Yacht Klub POLSKI GDYNIA	Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa

Źródło: *Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji*

E. W obszarze profilaktyki uniwersalnej organizatorami zajęć sportowych były także organizacje pozarządowe, które zostały wyłonione przez gminę w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96 poz. 873 z późn. zmianami z 24.04.2003 r.). W 2013 r. wykonawcami zadań były:

1. Klub Kolarski Trek Gdynia realizował program pod nazwą: „*Profilaktyka przez sport*” – program adresowany był do wszystkich chętnych w dowolnym wieku i na różnym poziomie zaawansowania w dyscyplinie kolarskiej. Głównym celem realizatorów programu było zachęcenie jak największej liczby mieszkańców Gdyni do rozpoczęcia aktywności fizycznej i regularnego uprawiania sportu, wzmocnienia czynników chroniących, redukcję czynników ryzyka. W trakcie realizacji projektu obserwowano wzrastającą frekwencję i zainteresowanie projektem. Szczególnie istotne było zaangażowanie osób młodych w realizację zadania. Zwiększenie świadomości zagrożeń, poznanie możliwości walki z nimi oraz wykształcenie umiejętności dokonywania właściwych wyborów w dorosłym życiu to chlubne rezultaty podjętej aktywności. Ogółem w 2013 r. z programu propagującego zdrowy i aktywny tryb życia skorzystało 70 osób powyżej 18 roku życia.

2. Klub Hokeja Podwodnego Orka Gdynia realizował program pn. „Profilaktyka przez sport” - celem projektu było propagowanie wśród mieszkańców Gdyni zdrowego trybu życia, z dala od nałogów i używek, a w szczególności:

- promowanie i rozwijanie nowej dyscypliny sportu, jaką jest hokej podwodny,
- krzewienie kultury fizycznej i sportu wśród adresatów zadania,
- przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom poprzez systematyczne treningi i zajęcia sportowe,
- kształtowanie postaw obywatelskich w oparciu o tradycje ruchu olimpijskiego i zasady „FairPlay”.

Charakter tej dyscypliny wymaga od graczy stałego utrzymywania dobrej kondycji fizycznej. Zawodnicy tej dyscypliny muszą wykazać się wytrzymałością i wysoką wydolnością płuc gwarantującą możliwość przebywania pod wodą. Nie mogą pozwolić sobie na palenie papierosów, przyjmowanie środków odurzających, czy spożywanie napojów alkoholowych. W przeciwnym wypadku gracz nie jest w stanie zejść pod wodę na dłużej niż kilka sekund, co czyni go słabszym ogniwem w zgranej drużynie.

W zajęciach uczestniczyło 30 gdynian zainteresowanych grą w hokeja podwodnego w przedziale wiekowym od 20 do 60 lat.

F. Popularyzowanie informacji o szkodliwości używania środków psychoaktywnych i ryzykownych zachowaniach seksualnych.

Jednym z najpoważniejszych problemów zdrowotnych związanych z narkotykami są choroby zakaźne. Prowadzenie badań w kierunku nosicielstwa wirusa HIV/AIDS stanowi jedno z zadań *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2013-2015*. W okolicach obchodów światowego Dnia AIDS tj. 1 grudnia Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna – na zlecenie Gminy Gdynia – prowadziła tygodniową akcję pn. *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi w kierunku nosicielstwa HIV*. Realizacja zadania, jak i wykonanie zbieżne było z Krajowym Programem Zwalczenia AIDS i Zapobiegania zakażeniom HIV (*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15.02.2011*).

Zadanie w oparciu o 1 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia realizowano w pięciu obszarach, w tym pierwszy adresowany jest do ogółu społeczeństwa, a drugi do grup o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych. Wśród celów szczegółowych obszaru pierwszego i drugiego wymienia się:

- zwiększenie dostępności do anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
- poprawa jakości i dostępności do diagnostyki zakażeń HIV dla osób narażonych na zakażenie HIV.

Zgodnie z zapisem 5 ust. 3 w/wym. rozporządzenia „w realizacji zadań Programu uczestniczą wszystkie podmioty, które na podstawie odrębnych przepisów są obowiązane do opracowania i realizacji strategii w zakresie polityki społecznej, obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, promocji i ochrony zdrowia, programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz edukacji publicznej”.

Z „Informacji o realizacji działań wynikających z Krajowego Programu Przeciwdziałania narkomanii w 2013 r.”⁷⁾ na temat nowo rozpoznanych zakażeń HIV w latach 2009-2012, co wykazuje wykres nr 3 zapadalność na AIDS ogółem pozostaje na porównywalnym poziomie.

Dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny wskazują, iż liczba przypadków zarejestrowanych w Polsce w okresie od stycznia do lipca 2013 r. wyniosła:

- zakażenia HIV: 602 (od stycznia do lipca 2012 r. : 534),
- zachorowania na AIDS: 89 (od stycznia do lipca 2012 r. : 79),
- zgony chorych na AIDS: 32 (od stycznia do lipca 2012 r. : 34).

Rozmiar zakażeń wirusem HIV na terenie województwa pomorskiego w tym samym przedziale czasowym przedstawiał się następująco:

- zakażenia HIV: 3 (tj. 0,5% w stosunku do danych ogólnopolskich),

⁷⁾ Minister Zdrowia, Informacja o realizacji działań wynikających z Krajowego Programu Przeciwdziałania narkomanii w 2013, W-wa 2013 r.

- zachorowania na AIDS: 8 (tj. 9% w stosunku do danych ogólnopolskich),
- zgony chorych na AIDS: 4 (tj. 12,5 % w stosunku do danych ogólnopolskich).

Porównanie ogólnopolskich danych liczbowych z danymi z województwa pomorskiego wskazuje na niewielki poziom zachorowalności na AIDS i zgonów w związku z chorobą. Ważne jest wzmocnienie działań umożliwiających bezpłatnie i anonimowo przebadanie krwi w kierunku nosicielstwa wirusa HIV. Wczesne wykrycie wirusa stwarza szansę chorym na podjęcie leczenia antyretrowirusowego. Nadmienić należy, iż test w kierunku wykrywania HIV jest obecnie jedyną znaną metodą, która potwierdza lub wyklucza zakażenie.

Celem programu pn.: *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi* było:

- zwiększenie świadomości społecznej nt. ryzykowanych zachowań i związanego z nimi ryzyka zakażenia HIV,
- zwiększenie dostępności do dobrowolnego badania w kierunku wykrycia zakażenia wirusem.

W ramach tygodniowej akcji w terminie 25.11.2013 r. – 30.11.2013 r. przebadano 333 osoby, którym udzielono porad przed i po testowych, wykonano test przesiewowy w kierunku wykrycia zakażenia wirusem HIV.

W 2013 roku nie było potrzeby przeprowadzenia dodatkowego badania potwierdzającego wynik dodatni testu przesiewowego, gdy w latach wcześniejszych testy potwierdzenia przeprowadzono u:

- w 2012 r.: 5 osób,
- w 2011 r.: 1 osoba.

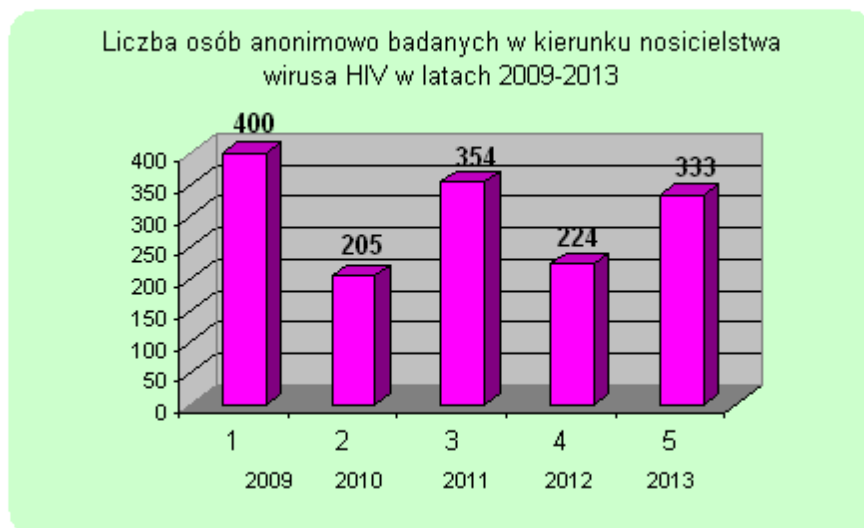
Wśród przebadanych osób 54% stanowiły kobiety, a 46% mężczyźni.

Wykres nr 2: Płeć osób anonimowo przebadanych w kierunku nosicielstwa wirusa HIV w 2013 r.

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

Wykres nr 3: Liczba osób anonimowo przebadanych w kierunku nosicielstwa wirusa HIV w latach 2009 – 2013

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

W ciągu ostatnich pięciu lat w trakcie tygodniowych akcji anonimowego badania w kierunku wykrycia nosicielstwa wirusa HIV wykonano ogółem 1516 testów.

Z pozyskanych od wykonawcy danych wynika, iż w większości osoby korzystające z oferty *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi* są w wieku między 18 r.ż. a 29 r.ż. - 57%. Pozostałe osoby, które uczestniczyły w akcji klasyfikowały się do następujących grup:

- między 30 r.ż. a 40 r.ż. - 23%,
- powyżej 40 r.ż. - 20% .

Dominacja grupy młodych wśród badanych pośrednio potwierdza, iż:

- najwięcej zachowań ryzykowanych podejmuje ta właśnie grupa,
- potwierdza większą świadomość, dojrzałość i chęć do poznania swego statusu serologicznego.

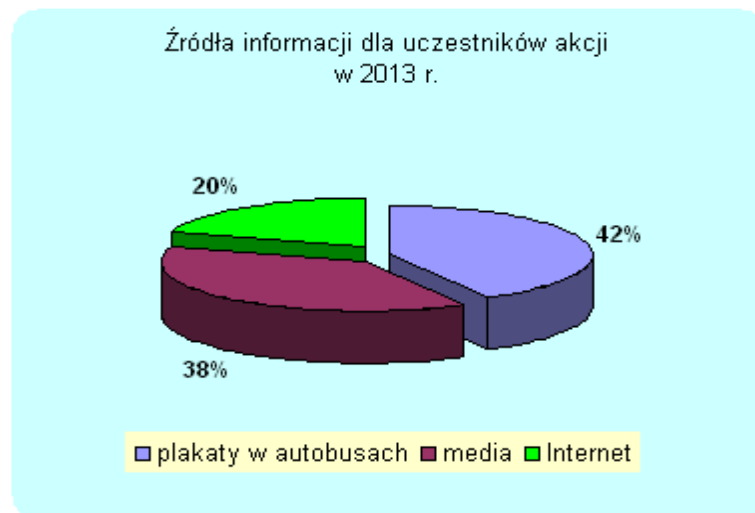
Jak wynika z ankiet 42% badanych stanowiły osoby z wyższym wykształceniem, 46% osób z wykształceniem średnim, a 12% osób z wykształceniem zawodowym.

Do wykonawców programu należało nagłośnienie akcji w mediach, dystrybucja materiałów oświatowych, koordynacja działań. Przygotowane specjalnie wydrukowane na ten cel plakaty przekazano:

- 100 sztuk do środków komunikacji miejskiej
- 35 sztuk - SKM
- 40 sztuk – placówkom ochrony zdrowia
- 15 sztuk - szkołom wyższym i średnim,
- 40 sztuk - innym (zakładom pracy, zakładom kosmetycznym i tatuażu).

Plakaty stanowiły najbardziej dostępne źródło informacji o akcji, co potwierdziły badania ankietowe przeprowadzone wśród uczestników i tak: 42% uczestników badania dowiedziało się o akcji z plakatów zamieszczonych w autobusach, 38% z Mediów i 20% z Internetu.

Wykres nr 4: Rodzaje źródeł informacji nt. akcji

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

Dużym zainteresowaniem cieszyły się rozdawane materiały edukacyjne w formie broszur i ulotek.

G. Informacja o pomocy oraz popularyzacja wiedzy o problematyce uzależnień

Informacje o profilaktyce, edukacji oraz o podmiotach świadczących profesjonalną pomoc leczniczo-terapeutyczną w 2013 r. przekazywano poprzez:

1. W bezpłatnym tygodniku Rady i Prezydenta Miasta Gdyni „Ratusz” cyklicznie przedstawiano artykuły edukacyjne pt. „Trzeźwo myśląc” dotyczące uzależniania od środków psychoaktywnych, jak też informacji o miejscach pomocy.
2. Na stronie www.zatrzymajprzemoc.pl systematycznie co miesiąc aktualizowano dane o ofercie terapeutycznej SPZOZ OPiTU.
3. Wydrukowano ulotki informacyjne o ofercie SPZOZ OPiTU.
4. Na Dworcu PKP Gdynia Główna i w siedzibie MOPS w Gdyni, ul. Grabowo 2 zamieszczono tablicę informacyjną o ofercie SPZOZ OPiTU.
5. Dla pacjentów SPZOZ OPiTU wydrukowano broszury informacyjne „Przewodnik po terapii w naszym Ośrodku”, „Przewodnik po psychoterapii w naszej Przychodni”
6. Zakupiono broszury i książki edukacyjne dla pacjentów ośrodka.

H. Szkolenia grup zawodowych z zakresu problematyki uzależnień

Analogicznie do lat ubiegłych SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień kontynuował szkolenia dla różnych grup zawodowych.

W omawianym roku przeprowadzono pięć spotkań szkoleniowo - informacyjnych dla kuratorów sądowych na temat „Uzależnienia – zjawisko, pomoc dla osób uzależnionych i ich rodzin”. Szkolenia prowadzili pracownicy PTU, a ich tematem wiodącym było uzależnienie od różnych substancji psychoaktywnych, uzależnienia behawioralne, przedstawiono ofertę Ośrodka i możliwości wzajemnej dobrej współpracy. W szkoleniu uczestniczyło 90 osób.

W grudniu 2013 r. w siedzibie Urzędu Miasta Gdyni zorganizowano V seminarium dla pedagogów i psychologów gdyńskich szkół ponadpodstawowych nt. „Dobra profilaktyka i terapia uzależnień a szkoła”, w którym udział wzięło 51 osób z 35 szkół. Szkolenie zorganizowała i poprowadziła kadra OPiTU przy współpracy Wydziału Zdrowia. Program seminarium wynikał z zapotrzebowania przedłożonego przez szkoły na wcześniejszych seminariach, a poza tym z doświadczeń w współpracy Ośrodka ze szkołami. Stąd tematy prezentowane przez prelegentów dotyczyły seksualności młodych ludzi, nowych programów profilaktycznych i terapeutycznych dla osób eksperymentujących, uzależnionych od środków psychoaktywnych, skutecznych strategii profilaktyki.

Uczestnicy seminarium w ankiecie ewaluacyjnej bardzo dobrze ocenili użyteczność i atrakcyjność programu merytorycznego oraz organizację szkolenia. Zaproponowali tematy i zagadnienia, które chcieliby, aby znalazły się na kolejnych seminariach. Otrzymali materiały konferencyjne oraz książkę edukacyjną.

Stowarzyszenie In gremio oraz Ośrodek Psychologiczno-Pedagogiczny RAZEM, przy dofinansowaniu gminy Gdynia, podjęło się w listopadzie 2013 r. organizacji konferencji dla pracowników gdyńskich placówek oświatowych. Tematem spotkania były zagadnienia odurzania się lekami przez dzieci i młodzież, jako istotnego i narastającego zagrożenia w placówkach edukacyjnych. Legalność kupowanych w aptece leków, ich niska cena powodują, iż młodzi ludzie ze względu na ciekawość, bezkarność chętnie i często sięgają po tego typu środki odurzające. Konferencja odbyła się w Sali Morskiej Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego. Przedstawiono uczestnikom sześć modułów merytorycznych oraz część obrazującą konieczność i skalę zagrożenia problem. Na zakończenie spotkania przeprowadzono panel dyskusyjny. Każdy z uczestników otrzymał pakiet konferencyjny z materiałami merytorycznymi odzwierciedlającymi prezentowane treści. Materiały były zarówno w wersji drukowanej, jak i cyfrowej, co umożliwiło wykorzystanie ich w ewentualnych dalszych szkoleniach w placówkach macierzystych beneficjentów zadania. Ogółem w konferencji udział wzięło 80 psychologów i pedagogów z gdyńskich placówek edukacyjnych.

W terminie 28.02.2013 r.- 01.03.2013 r. dwóch trenerów - na zlecenie gminy Gdynia – przeszkoliło grupę 19 nauczycieli, pedagogów i psychologów z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Gdyni w zakresie wdrożenia i realizacji programu UNPLUGGED.

Program ten jest szkolnym programem profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, papierosów, narkotyków, „dopalaczy”) przeznaczonym dla młodzieży w wieku 12-14 lat. Został opracowany i pilotażowo wdrożony w ramach międzynarodowego programu EUDAP współfinansowanego ze środków UE. Jego skuteczność w rozwiązywaniu problemu używania substancji psychoaktywnych została potwierdzona w badaniach ewaluacyjnych. Jest rekomendowany przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii i Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie.

W celu szerszego jego upowszechnienia Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii przeszkoliło trenerów, którzy są upoważnieni do szkolenia bezpośrednich realizatorów programu (nauczycieli, pedagogów/psychologów szkolnych) z terenu swojego województwa.

Szkolenie przeprowadzono zgodnie ze scenariuszem przygotowanym dla realizatorów programu UNPLUGGED, zaakceptowanym przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii. Uczestnicy wzięli udział w zabawach integracyjnych, ćwiczeniach i warsztatach, których celem było nabycie umiejętności w prowadzeniu 12 lekcji. Zastosowano następujące metody tj.: drama – odgrywanie ról, praca grupowa i indywidualna, quizy, przygotowanie ulotek i plakatów, burza mózgów, dyskusje. Szczególnie zwrócono uwagę na konieczność kształtowania i nabywania przez uczniów umiejętności życiowych, dotyczących wyborów w zakresie promocji zdrowia, nawiązywania pozytywnych realizacji z rówieśnikami, identyfikacji i kontroli emocji, konstruktywnego rozwiązywania problemów życiowych, podejmowania decyzji, stawiania sobie celów, empatii, radzenia sobie z uczuciami.

Ogółem w 14-godzinym szkoleniu uczestniczyło 20 osób.

2. PROFILAKTYKA SELEKTYWNA I WSKAZUJĄCA

Występujące szkody zdrowotne dotyczą nie tylko osób używających środki odurzające i psychoaktywne, ale także ich rodzin. Dzieci, bliscy osób dotkniętych problemem uzależnienia doświadczają poczucia niepokoju, strachu, zmienności nastrojów uzależnionego. Często żyją w stanie ciągłego stresu, co staje się przyczyną występowania u nich zaburzeń związanych z przystosowaniem się do rzeczywistości, a określonych jako współuzależnienie. Odpowiednia do stopnia zagrożenia profilaktyka uzależnień prowadzona jest na 3 poziomach. Prócz profilaktyki uniwersalnej zastosowanie ma profilaktyka selektywna i wskazująca.

- Programy ukierunkowane na jednostki lub grupy charakteryzujące się obecnością czynników ryzyka (indywidualne, rodzinnych, środowiskowych) określone są mianem profilaktyki selektywnej i mają na celu zapobieganie, ograniczanie lub zaprzestanie podejmowania przez jednostki zachowań ryzykownych. Główne przedsięwzięcia prowadzone na tym poziomie polegały na dostarczeniu informacji, poradnictwie indywidualnym i grupowym oraz uczeniu najważniejszych umiejętności życiowych, uwzględniając specyfikę problemów jednostki lub grupy.

- projekty ukierunkowane na jednostki, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych zwane są

profilaktyką. Podstawowym działaniem w tym zakresie była indywidualna diagnoza przyczyn i interwencja zmierzająca do ograniczenia głębokości i czasu trwania dysfunkcji, tworzenia warunków umożliwiających wycofanie się z zachowań ryzykownych.

Zasięg działań prowadzonych na terenie Gdyni w 2013 r. w ramach profilaktyki selektywnej i wskazującej przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 13: Skala działań prowadzonych w Gdyni ramach profilaktyki selektywnej i wskazującej w 2013 r.

	Działania prowadzone poza szkołami ⁸⁾	Działania prowadzone w szkołach	Ogółem ⁹⁾
a) Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami	1360	147	1507
b) Liczba dorosłych objętych działaniami	843	-	843
c) Liczba placówek	3	-	3
d) Liczba programów	19	5	24
e) Liczba organizacji pozarządowych realizujących działania	10	4	11 ¹⁰⁾

W procesie pomagania dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia i zagrożonych uzależnieniem bardzo ważną rolę odgrywają światlice socjoterapeutyczne jako placówki wsparcia dziennego. Podstawą pracy świetlic jest: akceptacja, tolerancja zaufanie.

Zastosowane metody pracy koncentrują się na takich formach pomocy dzieciom i młodzieży, które zapobiegają powstaniu poważnych zaburzeń, uczą podstawowych umiejętności społecznych. Zajęcia socjoterapeutyczne dostarczają dzieciom specjalnie zaplanowanych doświadczeń społecznych, które korygują dysfunkcyjne zachowania dzieci i uczą nowych. Bardzo ważne jest, aby oferta programowa świetlic w rzeczywisty sposób zwiększała szanse dzieci na dobrą przyszłość.

Celem świetlic socjoterapeutycznych jest:

- zapewnienie bezpieczeństwa i opieki dzieciom
- zapewnienie terapii wychowawczej zapobiegającej uzależnieniom, w tym uczenie odmowy sięgania po alkohol, narkotyki i papierosy
- wdrażanie do prawidłowego pełnienia ról społecznych
- łagodzenie niedostatków wychowawczych, eliminowanie zaburzeń zachowania i rozwijanie prawidłowych zachowań w życiu codziennym poprzez budowanie poczucia własnej wartości, pomoc w komunikacji z najbliższym otoczeniem oraz budowanie samoświadomości dotyczących mocnych i słabych stron u dziecka
- tworzenie warunków do nauki własnej i pomoc w odrabianiu zadań domowych
- stwarzanie warunków do samorealizacji
- stwarzanie warunków do nabywania umiejętności interpersonalnych i zgodnego przebywania w grupie
- nauka prawidłowego organizowania czasu wolnego
- właściwe podejmowanie decyzji związanych ze zdrowym stylem życia
- zapewnienie dzieciom posiłku
- wspieranie rodziców w procesie wychowawczym poprzez indywidualne konsultacje.

Wykaz adresów gdynskich świetlic socjoterapeutycznych:

a) przy ul. Widnej 8, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”

b) przy ul. Wiczlińskiej 93, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”

⁸⁾ Programy m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, świetlicach socjoterapeutycznych, poradniach

⁹⁾ Programy m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, świetlicach socjoterapeutycznych, poradniach;

¹⁰⁾ Organizacje pozarządowe prowadzą świetlice socjoterapeutyczne na terenie szkoły oraz poza szkołą

- c) przy ul. Abrahama 82, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- d) przy ul. Mikołaja 1 prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa
- e) przy ul. L.Staffa 10, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”
- f) przy ul. Morskiej 89 ,prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”
- g) przy ul. Chabrowej 43, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny”Perspektywa”
- h) przy ul. Cechowej 22, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny „Perspektywa”
- i) przy ul. Nagietkowej 73, prowadzona przez Fundację Zmian Społecznych „Kreatywni”
- j) przy ul. Plk. Dąbka 52, prowadzona przez Fundację Zmian Społecznych „Kreatywni”
- k) przy ul. Żeglarzy 5, prowadzona przez Stowarzyszenie Społecznej Edukacji „Non Stop”
- l) przy ul. Cylkowskiego, prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego „Zielona Myśl”
- m) przy ul. Portowej 3, prowadzona przez Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego.

Z zaplanowanej w 2013 r. na działalność 13 w/w placówek socjoterapeutycznych kwoty 1.569.540,00- zł. wydatkowano 1.569.470,90,- zł, w tym na dożywianie przeznaczono 230.000 zł. Do świetlic uczęszczało ok. 363 dzieci (grudzień 2013), a zajęcia prowadziło 45 osób .

Wszystkie świetlice działają zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdyni Nr 6921/12/VI/O z dnia 19.06.2012r., w którym określono ogólne zasady finansowania i kontraktowania z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi świetlice socjoterapeutyczne.

W pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą są stosowane: terapia zajęciowa i socjoterapia z wykorzystaniem elementów psychoterapii indywidualnej i grupowej. W obu tych formach pracy wykorzystywane są np. techniki i treningi interpersonalne (praca w kręgu, rundki), burza mózgów, twórczość plastyczna, inscenizacje, odgrywanie scenek, gry i zabawy, majsterkowanie, uczestnictwo w zajęciach klubu filmowego. Ponadto świetlice organizują zajęcia sportowo-rekreacyjne, wykorzystując najczęściej szkolne sale i sprzęt sportowy.

W świetlicach socjoterapeutycznych pracę opiekuńczo-wychowawczą i zajęcia edukacyjne wspierali wolontariusze (w kilku placówkach działają studenci, wolontariusze z różnych krajów europejskich w ramach umowy podpisanej z Centrum Współpracy Młodzieży w Gdyni). Świetlice współpracują z instytucjami zaangażowanymi w działalność na rzecz dzieci i młodzieży, np. MOPS, szkoły.

Realizacją *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* w obszarze profilaktyki selektywnej i wskazującej aktywnie zajmowały się także organizacje pozarządowe.

W 2013r. Fundacja SZKWAŁ realizowała program pod nazwą: „*Trzeźwe Morze dla Młodzieży*”. Celem programu była integracja i aktywizacja osób z rodzin zagrożonych uzależnieniami, współuzależnionych, wywodzących się ze środowisk zaniedbanych poprzez uprawianie żeglarstwa, a ponadto nabycie przez tę grupę odbiorców określonych umiejętności:

- funkcjonowania w grupie,
- racjonalnego sposobu rozwiązywania problemów i konfliktów,
- odmawiania w sytuacji presji grupy,
- radzenia sobie ze stresem,
- nazywania i wyrażania własnych emocji oraz zauważania i poszanowania emocji innych ludzi.

Żeglarstwo stanowiło dla uczestników źródło pozytywnych emocji, przyczyniło się do poprawy funkcjonowania osób zagrożonych uzależnieniami oraz wzrostu samooceny uczestników programu. Stworzyło uczestnikom możliwość poznania aktywnej formy spędzania wolnego czasu, bez obecności używek. Nastąpiła także integracja wewnątrz grupy oraz z osobami z załogi.

Ogółem w ramach projektu zorganizowano cztery rejsy jednodniowe i jeden rejs dwudniowy dla 26 osób dorosłych mieszkańców Gdyni.

Fundacja Zmian Społecznych „Kreatywni” objęła swoją kompleksową ofertą programową społeczność lokalną z rejonu ulic Zamenhofa i Opata Hackiego, w szczególności dzieci i młodzież, u których widoczne były ryzykowne zachowania m.in. związane z używaniem środków uzależniających. Program animacyjno-profilaktyczny realizowany na terenie wymienionych ulic przeciwdziała uzależnieniom oraz prowadzi do większej spójności społecznej na tym obszarze.

Beneficjenci programu to m.in. mieszkańcy bloku socjalnego przy ul. Zamenhofa 9. Budynek ten jest hotelowcem, w którym mieści się 85 mieszkań. Trudne warunki bytowe mieszkańców przekładają się na atmosferę zamieszkania odczuwalną zarówno przez samych lokatorów i służby mające z nimi kontakt. Część mieszkańców posiada łazienki, które sami zbudowali w ramach swojego metrażu. Część lokatorów korzysta ze wspólnej łaźni znajdującej się na każdym piętrze. Dużym problemem było częste łamanie zakazu spożywania alkoholu w bloku, przy wejściu do bloku oraz w okolicach pergoli śmietnikowej od wczesnych godzin porannych, jak i osoby spoza bloku czy dzielnicy. Notoryczne okradanie piwnic, niepłacone czynsze to inne problemy, które dotyczą tej społeczności. W ramach projektu animatorzy Centrum Aktywnego Mieszkańca prowadzili systematyczną pracę profilaktyczną. Ogółem w 2013 r. z 22 wyznaczonych przez mieszkańców zadań osiągnięto 14 z nich, w tym np.:

- zminimalizowano występowanie zjawiska spożywania alkoholu na terenie bloku lub przed posesją, tym samym zwiększono poczucie bezpieczeństwa mieszkańców,
- zamknięto pergole śmietnikową, gdzie był spożywany alkohol,
- założono monitoring na klatce schodowej oraz zamknięto piwnice na klucz.

Rozwiązywanie problemów społecznych na terenie ulic Opata Hackiego i Zamenhofa następowało poprzez wzmacnianie pozytywnych postaw mieszkańców, wskazywanie alternatyw dla ich zachowań negatywnych, współpracę z lokalnymi instytucjami, pracę z różnymi grupami wiekowymi w oparciu o ich potrzeby. Motywowano do aktywności w środowisku lokalnym poprzez wzmacnianie relacji międzyludzkich, budowanie wspólnej tożsamości, wspólnie wykonywane prace na rzecz otoczenia.

W ramach Centrum Aktywnego Mieszkańca Klub Młodzieżowy „Kreatywni” realizował zajęcia dla dzieci i młodzieży zamieszkałych w dzielnicy Gdynia Chylonia.

Proponowane zajęcia odbywały się w ramach działań:

- animacyjno – integracyjnych (Klub Otwarty, Street Fun, Grupa KPP) dla 228 osób
- alternatywno – rozwojowych z elementami wyrównywania szans (majsterkowanie, Break Dance, pogotowie lekcyjne, język angielski, piłka nożna) – 682 osób
- psychoedukacyjnych skierowanych do rodzin (63 porady i 50 konsultacji) dla dzieci i młodzieży
- socjoterapeutycznych z elementami profilaktyki uzależnień dla 48 dzieci (trzy grupy socjoterapeutyczne)
- zajęć dodatkowych dla 71 dzieci typu: pakowanie paczek dla potrzebujących, śniadanie wielkanocne i wigilia dla potrzebujących u Franciszkanów, Bank Żywności, warsztat „Rewolucja Marchewka”, koncert KEEP HOLIDAY, wyjazd „Od dzielnicy do stolicy”.

Cele osiągnięto między innymi poprzez:

- wzrost świadomości wyżej wymienionej grupy na temat czynników prowadzących do zachowań ryzykownych oraz ograniczenie tych zachowań, w tym tzw. zachowań „wdrukowanych”,
- poprawę ich funkcjonowania emocjonalnego i społecznego,
- kształtowanie adekwatnych przekonań normatywnych dotyczących narkotyków,
- promocję postaw prozdrowotnych
- wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z używaniem narkotyków przez dziecko.

Fundacja opierała swój program o działania:

- dostarczanie informacji na temat ryzyka związanego z używaniem substancji z elementami konsultacji oraz wywiadu motywującego (streetworking),
- socjoterapię (ze specjalnym programem dotyczącym profilaktyki uzależnień),
- poradnictwo rodzinne,
- trening umiejętności społecznych.

W obszarze profilaktyki selektywnej wiele znacznych przedsięwzięć na rzecz rodzin, bliskich osób z problemami uzależnień prowadził w 2013 r. Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień, tj.:

A. Profilaktyka i terapia dla młodzieży i rodziców.

W 2013 r. w ramach tego zadania prowadzono:

1. *Punkt konsultacyjny dla rodziców i nauczycieli.* Punkt działał raz w tygodniu przez trzy godziny z przerwą wakacyjną. Udzielono 80 porad 63 rodzicom mającym trudności wychowawcze z dziećmi. Dla porównania rok wcześniej 60 rodzicom udzielono 76 porad. Rodzice uzyskali wsparcie emocjonalne i wskazówki dotyczące postępowania z dziećmi w trudnych sytuacjach rodzinnych.

2. Terapię indywidualną dla młodzieży

raz w tygodniu przez jedną godzinę . Udzielono 27 porad 20 osobom w wieku od 15 r.ż. do 19 r.ż. W trakcie spotkań poruszane były tematy dotyczące systemu rodziny, pijących rodziców, ról w rodzinie itp.

3. Szkołę dla Rodziców.

Głównym celem zajęć było wspieranie rodziców i poszerzanie ich kompetencji wychowawczych. W ramach programu „Szkoły dla Rodziców” odbyło się 10 warsztatów, z których skorzystało 34 rodziców. Systematycznie na zajęciach uczestniczyło 10 osób. Zajęcia odbywały się w trybie spotkań weekendowych po 10 godzin. Uczestnicy uczyli się mówić o trudnościach i słuchać innych, co pozwoliło im z dystansem spojrzeć na swoje zachowanie i poszukiwać innych niż dotychczas rozwiązań w trudnych sytuacjach. Po raz pierwszy przeprowadzono anonimowe ankiety ewaluacyjne wśród uczestników, dotyczące wartości merytorycznej i organizacyjnej programu. Wyniki kształtowały się między ocenami 4 a 5 (średnia: 4,8). Niektórzy uczestnicy chcieli wydłużenia cyklu czasu trwania oferty.

4. Grupę młodzieżową dla osób eksperymentujących i używających substancji psychoaktywnych.

W 2013 odbyło się 38 s spotkań. Formuła grupy zakładała cotygodniowe naprzemienne spotkania psychoedukacyjne w dziedzinie profilaktyki uzależnień oraz uczące alternatywnych form spędzania czasu. W zajęciach prowadzonych przez jednego terapeutę średnio udział brało 7 osób (ogółem 17 osób) w wieku od 14-stu do 19-stu lat. Głównie byli to pacjenci Poradni Leczenia Uzależnień, używający szkodliwie substancji psychoaktywnych. Najczęściej byli to młodzi ludzie eksperymentujący ze środkami zmieniającymi świadomość (alkohol, papierosy, narkotyki) lub nadużywający Internetu, o biernej wycofującej postawie, i nadpobudliwością psychoruchową, trudnościami w nauce, sprawiający takie kłopoty wychowawcze jak np. wagarowanie, drugoroczność, agresywne oraz aroganckie zachowanie wobec rówieśników i dorosłych.

Wielu wśród nich pochodzi ze środowisk takich jak: rodziny wielodzietne, z problemem uzależnienia, przestępczości, niewydolności wychowawczej rodzin, z nadzorem kuratora sądowego, ubóstwem, niskim statusem społecznym, bezrobociem i rodzin niepełnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zajęcia psychoedukacyjne odbywały się na terenie PTU przy ul. Chrzanowskiego 3/5, zaś zajęcia alternatywne (sportowe , rekreacyjne i kulturalne) w terenie.

W czasie wakacyjnym działanie grupy było zawieszona. Na zajęcia w następnym roku szkolnym zapisało się dotychczas 11 osób. W planie jest poszerzenie zajęć alternatywnych. Tego typu formy profilaktyki uznawane są obecnie jako jedne z najbardziej skutecznych.

5. Grupę terapeutyczną dla młodzieży gimnazjalnej

Do grudnia 2013 roku kontynuowana była działalność grupy, która zaczęła pracę w ostatnim kwartale roku 2012. Odbyło się 36 spotkań, w których uczestniczyło średnio 5-6 osób. Grupa w całym swoim przebiegu liczyła 18 osób i miała charakter „slow– open”. W czasie wakacyjnym grupa miała przerwę. Oprócz pracy z młodzieżą odbyło się kilka spotkań z rodzicami/opiekunami uczestników grupy, którzy wyrazili taką potrzebę lub których dzieci przejawiały niepokojące zachowania. W ramach grupy został przeprowadzony dwudniowy

maraton terapeutyczny. Na zakończenie pracy grupowej młodzież otrzymała upominki pożegnalne oraz poczęstunek. Założone cele grupy zostały osiągnięte.

6. Konsultacje wychowawcze dla rodzin uczestniczących w letnim pobycie terapeutycznym

Cotygodniowe konsultacje prowadzone były od października do grudnia 2013 r. przez terapeutę, który brał udział w letnim pobycie. Ogółem przeprowadzono 21 jednogodzinnych spotkań o charakterze: konsultacji, mediacji rodzinnych i interwencji terapeutycznych. Z konsultacji skorzystało 13 osób, w tym dwie osoby niepełnoletnie.

B. Poradnictwo prawne.

W 2013 roku udzielono 156 porad prawnych (174 w 2012r.) 102 osobom (110). Porad udzielano dwa razy w tygodniu przez dwie godziny w siedzibie Ośrodka przy ul. Reja 2a w Gdyni osobiście oraz telefonicznie. Udzielane porady dotyczyły najczęściej:

- procedury rozwodowej i postępowania w sprawach o separację, rozdzielenia majątkowej i podziału majątku,
- dochodzenia świadczeń alimentacyjnych (w tym na małżonka i od dziadków), świadczenia z funduszu alimentacyjnego, przestępstwa niealimentacji, stwierdzenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego
- wniosku o przymusowe leczenie
- eksmisji, spraw mieszkaniowych, w tym wymeldowania
- odpowiedzialności karnej , w tym za przestępstwa popełnione pod wpływem alkoholu
- obowiązku meldunkowego
- postępowania komorniczego
- władzy rodzicielskiej
- odpowiedzialności za długi dzieci i małżonków, inne.

Inicjatorem i realizatorem działań o charakterze profilaktyki uzależnień na terenie Miasta Gdyni była także Edukacyjna Klinika. Poradnia Profilaktyki Uzależnień. Poradnia specjalistów trudniących się w obszarze psychoprofilaktyki, wychowania i terapii. Celem działania poradni jest wspieranie rodziny, szkoły oraz społeczności lokalnej w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi i rozwojowymi dzieci, a także zmniejszenie liczby młodych osób, które używają środków psychoaktywnych bądź popadły w uzależnienia. Opieką objęta zostaje cała rodzina.

W 2013 r. placówka prowadziła w obszarze profilaktyki selektywnej następujące przedsięwzięcia:

ZAJĘCIA INDYWIDUALNE:

A. Konsultacje i porady indywidualne:

Ogółem w roku ubiegłym konsultacji i porad indywidualnych udzielono 23 osobom w wieku od 7 r.ż. do 13 r.ż., 17 osobom w wieku od 14 r.ż. do 26 r.ż. oraz 61 osobom powyżej 26 r.ż. Dane porównawcze za okres ostatnich czterech lat przedstawia tabela nr 14 .

Tabela nr 14: Liczba świadczeń udzielonych przez Edukacyjną Klinikę Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień w latach 2010 - 2013

Lp.	Rok	Konsultacje			OGÓLEM
		Wiek 7-13 r.ż.	Wiek 14-26 r.ż.	Powyżej 26 r.ż.	
1.	2010	14	46	8	68
2.	2011	12	55	32	99
3.	2012	15	59	23	97
4.	2013	23	17	61	101

Źródło: Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień

Konsultacje dla jednej osoby trwały - w zależności od indywidualnych potrzeb beneficjenta - od jednego lub kilku spotkań. Prowadzone były przez siedem osób, w tym: dwóch pedagogów, dwóch psychologów, trzech specjalistów terapii uzależnień.

Indywidualne porady, konsultacje dla dzieci i rodziców oraz terapia pedagogiczna spełniły potrzeby podopiecznych poradni. Złożoność ich problemów może być niwelowana przez otoczenie całościową opieką psychologiczno-pedagogiczną rodziny, a także poprzez współpracę ze szkołą oraz kuratorami rodzinnymi.

Terapia pedagogiczna redukująca deficyty u dzieci, a równocześnie rozwijająca ich zdolności adresowana była do młodych osób:

- przejawiających trudności edukacyjne,
- wywodzących się z rodzin dysfunkcyjnych,
- niewydolnych wychowawczo,
- znajdujących się w ciężkiej sytuacji bytowej,
- mających ograniczoną możliwość korzystania z fachowych form pomocy,

Głównym celem tych zajęć było objęcie rodzin wszechstronną opieką psychologiczno- pedagogiczną, a także pomoc w radzeniu sobie z pojawiającymi się problemami dzieci w sferze dydaktycznej oraz psychologicznej.

B. ZAJĘCIA GRUPOWE:

1. Zajęcia terapeutyczne z elementami terapii zajęciowej dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem i współuzależnionej:

W 2013 r. kontynuowano zajęcia terapii zajęciowej – warsztaty teatralne dla młodzieży wywodzącej się z rodzin o niskim statusie ekonomicznym, dysfunkcyjnych, zagrożonych marginalizacją społeczną. Spotkania prowadzono raz lub dwa razy w tygodniu w godzinach od 16 do 19. Zajęcia prowadził psycholog i instruktor terapii zajęciowej, a uczestniczyło w nich 7 osób w wieku od 13 do 20 r.ż.

Warsztaty teatralno-terapeutyczne umożliwiały młodzieży atrakcyjne spędzanie wolnego czasu, a równocześnie uczyły współpracy, akceptacji samego siebie oraz wyrażania własnych emocji. Uczestnicy uświadamiali sobie swoje mocne strony oraz własne możliwości przydatne w codziennych relacjach z rówieśnikami. Dzięki wsparciu psychologa posiadającego uprawnienia pedagogiczne, zajęcia dawały okazję uczestnikom do pracy nie tylko przy pokonywaniu trudności psychologicznych, ale również umożliwiały redukcję deficytów i uzupełnienie braków edukacyjnych. Następowala poprawa funkcjonowania w rodzinie i życiu społecznym.

W warsztatach stosowano różnego rodzaju metody terapeutyczne, takie jak drama.

2. Od września 2013 r. realizowano zajęcia edukacyjno-rozwojowe dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, wielodzietnych, ubogich, zagrożonych wykluczeniem społecznym i edukacyjnym. Warsztaty odbywały się raz w tygodniu, w soboty i trwały od godz. 9 do godz. 13. W zajęciach prowadzonych przez pedagoga i psychologa uczestniczyło 22 dzieci. Uczestnicy zajęć pochodzili z rodzin dysfunkcyjnych, gdzie głównymi problemami były:

- problem uzależnienia u jednego z rodziców,
- trudna sytuacja materialna,
- brak wykształcenia rodziców, a w związku z tym niemożność pomocy dziecku w nauce
- brak zainteresowania dziećmi
- opieka i wychowanie tylko przez jednego rodzica.

Głównym celem zajęć edukacyjno – rozwojowych było wyrównanie szans dzieciom zagrożonym edukacyjnym i społecznym wykluczeniem, natomiast celami szczegółowymi było:

- wspomaganie dziecka w procesie samodzielnego uczenia się,
- wzbudzanie motywacji do uczenia się,
- motywowanie i rozbudzanie ciekawości i zainteresowań,

- wyrównywanie braków w nauce,
- pomoc w wykształceniu umiejętności wytrwałej i systematycznej pracy,
- wzmocnienie pewności siebie.

Dzięki uczestniczeniu w zajęciach dzieci nauczyły się współpracy w grupie, wyrażania swoich opinii, kreatywności i nabyły odwagi w podejmowaniu różnych inicjatyw.

Innym równie ważnym ogniwem w procesie realizacji założeń *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* zwłaszcza zadań z zakresu profilaktyki selektywnej były funkcjonujące w Zespole Placówek im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni instytucje, tj.:

1. Ognisko Wychowawcze, w ramach którego zrealizowano:

- a) pakiet regularnie przeprowadzanych zajęć w trzech grupach wychowawczych (*do 12 osób w grupie*) dla dzieci w wieku od 7 do 12 roku życia. W ramach oferty programowej prowadzono:
- zajęcia z elementami socjoterapii,
 - warsztaty artystyczne (plastyczne, taneczne),
 - kulinarne, techniczne
 - zajęcia multimedialne,
 - program zajęć sportowych poprzez dostęp do pływalni krytej oraz sali sportowej.

Zajęcia odbywały się od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00-18.00, a w czasie ferii zimowych w godzinach: 8.00-16.00.

- a) reedukacyjne zajęcia indywidualne prowadzone w formach:
- pomocy w nauce na różnych poziomach nauczania,
 - wsparcia psychologicznego,
 - diagnozy psychologicznej;
- b) warsztaty edukacyjne dla rodziców i opiekunów prawnych dzieci, wyposażające uczestników w wiedzę na temat okresów rozwojowych i potrzeb dziecka. Zajęcia wypracowywały adekwatny system nagród i kar, uświadamiały korzyści z konsekwencji w wychowaniu dziecka oraz zapoznawały z mechanizmami zachodzącymi w okresie dojrzewania;
- c) organizacja wolnego czasu w okresie ferii zimowych i wakacji letnich poprzez wspólne wyjścia i wycieczki, zajęcia na terenie placówki, a także imprezy okolicznościowe z okazji świąt, jak np. z okazji: Dnia Dziecka, Walentynek, Dnia Babci i Dziadka, Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia;
- d) prowadzono stały kontakt z kuratorami, pedagogami szkół i innymi instytucjami;
- e) systematycznie raz w miesiącu prowadzono spotkania ze specjalistami: psychologiem diagnostą, reintegratorem rodzin i pracownikiem socjalnym oraz psychologiem w celu omówienia wspólnej strategii oddziaływania na dziecko i rodzinę;
- f) zapewniano dzieciom nieodpłatnie posiłki.

W celu podniesienia kompetencji pracowników, usprawnienia komunikacji pomiędzy nimi oraz lepszego zrozumienia zachowania dzieci i młodzieży regularnie dwa razy w miesiącu prowadzono spotkania superwizyjne z psychologiem. Organizowano także cykliczne spotkania stałego Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, współpracowano z wolontariuszami.

W 2013 r. z pomocy Ogniska Wychowawczego skorzystało 48 rodzin, w tym 45 dzieci. Problem uzależnienia od środków psychoaktywnych odnotowano w 5 rodzinach.

2. Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego, w ramach której realizowano:

- a) zajęcia w 3 grupach socjoterapeutycznych dla młodzieży w wieku gimnazjalnym, które obejmowały:
- socjoterapię,
 - warsztaty artystyczne (w tym: filmowe, taneczne, teatralne, plastyczne, czy kreatywnego szycia),

- kulinarne,
- warsztaty techniczne,
- pracownię multimedialną,
- program zajęć sportowych (pływalnia kryta, sala sportowa z wyposażeniem do ćwiczeń siłowych);

b) indywidualne zajęcia reedukacyjne prowadzone w formie:

- pomocy w nauce szkolnej,
- wsparcia psychologicznego,
- diagnozy psychologicznej;

Ponadto Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego realizowała przedsięwzięcia spójne z działaniami Ogniska Wychowawczego w zakresie:

- stałego kontaktu ze specjalistami, instytucjami, z rodzicami, opiekunami prawnymi podopiecznych; część opiekunów wzięła udział w zajęciach reintegracji rodzin poprzez udział w warsztatach edukacyjnych „Szkoly dla rodziców”;

- prowadzenie diagnozy, terapii, zajęć psychoedukacyjnych dla młodzieży, dożywiania, organizacji czasu wolnego.

W 2013 r. z pomocy Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego skorzystało:

- zajęcia socjoterapeutyczne - 54 dzieci z 54 rodzin,
- zajęcia psychoedukacyjne dla młodzieży - 60 osób ,
- terapia indywidualna dla dzieci i młodzieży - 13 osób
- konsultacje diagnostyczne dla dzieci i młodzieży - 43 osoby
- warsztaty edukacyjne „Szkola dla Rodziców” - 23 osoby w zajęciach grupowanych, natomiast z konsultacji - 29 osób.

3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW)

W ramach działalności Ośrodka:

- a) prowadzono pomoc psychologiczną dla osób doświadczających przemocy poprzez indywidualne spotkania, a także udział w grupie wsparcia;
- b) ofiarom przemocy udzielono schronienia w Hostel dla Osób Doświadczających Przemocy;
- c) zorganizowano także terapię indywidualną dla podopiecznych Ogniska Wychowawczego i Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego;
- d) wszczęto interwencje kryzysowe oraz procedurę „Niebieskiej Karty” wobec wybranych osób, które zgłosiły przemoc domową (przy współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz w związku z uczestnictwem w spotkaniach grup roboczych);
- e) zrealizowano pakiet zajęć korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, którzy do uczestnictwa w programie zgłosili się dobrowolnie lub poprzez nakaz sądowy;
- f) prowadzono poradnictwo prawne dla osób doświadczających przemocy;
- g) realizowano projekt „Niebieski pokój”, który umożliwia przeprowadzenie rozmów z dziećmi.

Ogółem w 2013 r. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie udzielił pomocy 358 osobom, które doświadczyły przemocy domowej, w tym:

- 33 osoby umieszczono w Hostel dla Osób Doświadczających Przemocy,
- założono 12 Niebieskich Kart ofiarom przemocy w rodzinie,
- przeprowadzono 318 indywidualnych konsultacji,
- 21 osób skorzystało z poradnictwa prawnego,

- 74 osoby wzięły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy,
- 21 osób skorzystało z konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 30 osób uczestniczyło w grupach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 296 osób uczestniczyło w warsztatach szkoleniowych dla profesjonalistów mających styczność z przemocą w rodzinie

U jednego z podopiecznych zdiagnozowano uzależnienie od środków psychoaktywnych, natomiast w 14 rodzinach występował problem uzależnienia narkotykowego.

4. Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadził następujące rodzaje działań:

- pomoc psychologiczna dla osób będących w kryzysie,
- konsultacje z pracownikiem socjalnym celem zorganizowania adekwatnej pomocy we właściwych Dzielnicowych Ośrodkach Pomocy Społecznej
- konsultacje z prawnikiem
- terapie indywidualną wykonywaną we współpracy z Dzielnicowymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w gabinetach prywatnych
- konsultacje i wsparcie systemowe dla rodzin, w których występuje kryzys
- współprowadzenie wraz z przedstawicielem SOW oraz pracownikami Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dwóch spotkań informacyjno-edukacyjnych dla pracowników PPP, funkcjonariuszy Policji, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych „Razem przeciw przemocy”
- organizacja szkolenia „Szacowanie ryzyka związanego z podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie podczas interwencji, praktyczne wskazówki i sposoby ułatwiające właściwe rozeznanie sytuacji oraz procedura Niebieskiej Karty” dla funkcjonariuszy Policji z 6 gdyńskich komisariatów.

Z oferty pomocowej Ośrodka skorzystało 408 osób, którym udzielono 427 świadczeń. Z poszczególnych form pomocy skorzystało:

- 403 osoby: z konsultacji interwencyjnych, w tym 26 par/rodzin
- 18 osób z porad prawnych
- 6 osób z zewnętrznej terapii indywidualnej,
- 53 osoby uczestniczyły w warsztatach szkoleniowych dla wolontariuszy.

Pomocy rodzinom z problemem narkotykowym udzielał - w ramach działalności ściśle powiązanej z Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii - także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni.

Ogółem w 2013 r. pomocą społeczną objęto 5094 rodzin, w których liczba osób wynosiła 9065. Pod opieką MOPS znajdowało się 31 osób, u których potwierdzono uzależnienie od środków psychoaktywnych. Były to osoby samotne.

Wszystkie działania prowadzone przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz rodzin zagrożonych uzależnieniami, w tym dotkniętych problemem narkomanii, miały na celu:

1. Motywowanie klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do powstrzymania się przed nadużywaniem środków odurzających.
2. Uświadomienie rodzinom istnienia problemu narkotykowego oraz eliminacja zjawiska zaprzeczania problemowi uzależnienia lub minimalizowania jego negatywnych skutków oddziaływujących na wszystkich członków rodziny.
3. Motywowanie współuzależnionych członków rodzin do podjęcia terapii i uczestnictwa w grupach wsparcia (w przypadku uczestnictwa pilotowanie i monitorowanie zajęć).
4. Motywowanie rodziców i opiekunów prawnych do *zapisania* dzieci do świetlic socjoterapeutycznych.

W 2013 r. zorganizowano zajęcia z zakresu uzależnienia dla 45 osobowej grupy dzieci i młodzieży, klientów MOPS, w których zdiagnozowano lub istniało zagrożenie występowania uzależnienia. W ramach projektu:

- pięć razy w tygodniu odbywały się zajęcia socjoterapeutyczne, po 3 godziny każdego dnia, zamiennie dla dwóch grup dzieci i młodzieży,

- realizowano wyjścia uspołeczniające – każda z grup miała zajęcia uspołeczniające, grupa młodsza 15 wyjść, grupa starsza – 22 wyjścia,

- prowadzono konsultacje psychologiczne dla dzieci i ich opiekunów/rodziców w wymiarze 173 konsultacji dla dzieci z grupy młodszej i 65 konsultacji dla ich rodziców oraz 172 konsultacje dla młodzieży i 65 dla ich rodziców,

- kierowano dzieci i młodzież do innych placówek na diagnozy psychologiczne występujących zaburzeń – 18 osobom zaproponowano uzyskanie diagnozy w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 2, 7 osób skierowano do Poradni Zdrowia Psychicznego,

- organizowano korepetycje dla dzieci i młodzieży z wolontariuszami w wymiarze 454 godzin. Korepetycje realizowało 18 wolontariuszy w celu:

- a) poprawy funkcjonowania szkolnego – motywacja do uzyskiwania wyższych wyników w szkole oraz większe zainteresowanie nauką, odrabianiem lekcji, wzrost ciekawości poznawczej, chęci uczestniczenia w zajęciach,
- b) poprawy funkcjonowania w grupie – podejmowanie inicjatyw na rzecz grupy, opanowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz większą aktywność uczestników w realizowanych projektach,
- c) poprawy w zakresie indywidualnego funkcjonowania i stwierdzonych zaburzeń – zmniejszenie się liczby zachowań agresywnych, zgłaszanie potrzeb do wychowawców, zmniejszenie się liczby zachowań agresywnych.

Utrzymywano stały kontakt i współpracowano z kluczowymi podmiotami, instytucjami i ich przedstawicielami, takimi jak: kuratorzy Sądu Rodzinnego, pracownicy socjalni, asystenci rodzin, koordynatorzy rodzin zastępczych z MOPS, pedagodzy i psychologowie szkolni, specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznej, pracownicy ZPS.

Z ofertą działań na rzecz środowisk zagrożonych uzależnieniami wystąpiło w 2013 r. Stowarzyszenie „Lepsze życie” na Rzecz Zdrowienia z Kryzysów Psychiczych i Osobistego Rozwoju. pn. „Program profilaktyczny „Kochać i pracować dla młodych dorosłych od 18 do 30 r.ż.” adresowano do grupy młodych osób będących w kryzysie psychicznym związanym z wchodzeniem w dorosłość i pochodzących z rodzin patologicznych.

Celem programu było wsparcie psychiczne uczestników w momencie kryzysu rozwojowego, uczenie zachowań przydatnych w procesie adaptacji do nowych ról społecznych, a tym samym zapobieganie rozwojowi ryzykownych i dysfunkcyjnych zachowań. Ogółem z projektu w 2013 r. skorzystały 43 osoby, w tym w zajęciach grupowych uczestniczyły 22 osoby. Nabór uczestników prowadzono poprzez współpracę z :

- Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni, ul. Reja 2a
- Powiatowym Urzędem Pracy w Gdyni
- Centrum Zdrowia Psychicznego w Gdyni, ul. Traugutta 9.

Projekt realizowano dwuetapowo. Prowadzono konsultacje psychologiczne celem przygotowania uczestników do pracy w grupie terapeutycznej. W grupach terapeutycznych stosowano metody terapii psychoanalitycznej. Spotkania grupy psychoterapeutycznej odbywały się dwa razy w tygodniu.

3. LECZENIE I READAPTACJA SPOŁECZNA

Proces uzależnienia od środków psychoaktywnych zaczyna się i rozwija bez świadomości zainteresowanej osoby. Uzależnienie jest działaniem szkodzącym zarówno danej osobie, jak i jej otoczeniu.

Celem działań podejmowanych w tym obszarze jest przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego, ograniczenie szkód zdrowotnych związanych z uzależnieniem oraz umożliwienie powrotu osobie leczącej się do społeczeństwa.

Głównym podmiotem świadczącym pomoc terapeutyczną, medyczną osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz członkom ich rodzin na terenie Gdyni jest

Przychodnia Terapii Uzależnień (PTU), będąca w strukturze OPiTU.

W PTU w 2013 zarejestrowano ogółem 974 pacjentów (w 2012: 893), wśród których:

- pacjenci uzależnieni: **556** (481 w 2012) , w tym **297** po raz pierwszy (280 w 2012),

- pacjenci współuzależnieni : **418** (412), w tym po raz pierwszy **285** osoby (288).

Udzielono ogółem 4 829 (4583) świadczeń indywidualnych, w tym:

- dla uzależnionych : **3 224** (2875) - dla współuzależnionych : **1605** (1708)

Udzielono ogółem 1 808 (1644) świadczeń grupowych, w tym

- dla uzależnionych: **1153** (941) - dla współuzależnionych : **655** (703).

Tabela nr 15: Porównawcze dane statystyczne dotyczące osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i współuzależnionych leczonych w Przychodni Terapii Uzależnień.

	KATEGORIA	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
I	Liczba zarejestrowanych Uzależnionych	452	481	556
A	po raz pierwszy	270	280	297
B	Kobiet	96	93	114
II	Liczba zarejestrowanych współuzależnionych	398	412	418
A	po raz pierwszy	301	288	285
B	Mężczyzn	87	102	101
III	Łączna liczba zarejestrowanych pacjentów	850	893	974
IV	Ilość przyjęć indywidualnych	4125	4583	4829
a	Specjaliści psychoterapii Uzależnień	3228	3449	3603
b	Instruktor terapii uzależnień	599	720	618
c	Lekarze	298	414	608
A	Dla uzależnionych	2519	2875	3224
B	Dla współuzależnionych	1606	1708	1605
V	Ilość świadczeń grupowych	1725	1644	1808
A	Dla uzależnionych	1008	941	1153
B	Dla współuzależnionych	717	703	655

Źródło: PTU w Gdyni

Należy zaznaczyć, iż leczenie odbywa się na zasadzie dobrowolności i nieodpłatności, zgodnie z *Ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii i Ustawą o ochronie zdrowia psychicznego*. Jak wynika z tabeli nr 15 liczba ogółem zarejestrowanych, w tym po raz pierwszy, współuzależnionych corocznie wzrasta, co świadczyć może o wzroście świadomości o zagrożeniach związanych z uzależnieniami oraz ich szkodach zdrowotnych. Zaobserwowano również znaczny wzrost liczby porad indywidualnych, które tworzą alternatywę do zajęć grupowych. Indywidualna terapia daje możliwość dostosowania do potrzeb beneficjenta ustalonych celów i osiągniętych rezultatów.

W ramach terapii przeprowadzono w trybie weekendowym maratony stanowiące uzupełnienie podstawowej oferty terapeutycznej. Jeden maraton trwał 20 godzin. Ogółem w 2013 r. zrealizowano 18 maratonów terapeutycznych, w tym:

- 11 dla uzależnionych (podstawowy program terapii: 6, pogłębiony: 5)
- 7 dla współuzależnionych (podstawowy program terapii: 3, pogłębiony: 4).

Dla porównania w 2012 r. zorganizowano 16, z których:

- 8 było dla uzależnionych (podstawowy program terapii: 4, pogłębiony: 4)
- 8 - dla współuzależnionych.

Ogółem w 2013 r. w 18 maratonach uczestniczyło 175 osób (152 osób w 2012)., natomiast średnio w jednym spotkaniu udział wzięło 10 osób (około 10 osób w 2012).

Edukacyjna Klinika.Poradnia Profilaktyki Uzależnień realizowała również ofertę terapeutyczną dla uzależnionych i współuzależnionych na terenie Gdyni. W 2013 r. poradnia udzieliła ogółem pomocy 371 osobom zamieszkałym, bądź uczącym się na terenie Gdyni i jej okolic. W ramach tego pomocą indywidualną objęto 280 osób, a grupową 91 osób.

Tabela nr 16: Liczba pacjentów Edukacyjnej Kliniki Poradni Profilaktyki Uzależnień w latach 2010 - 2013

Lp.	Rok	Terapia		OGÓŁEM LICZBA OSÓB
		Indywidualna	Grupowa	
1.	2010	275	76	351
2.	2011	317	15	332
3.	2012	321	37	358
4.	2013	280	91	371

Źródło: Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień

Podobnie, jak w Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień pacjenci głównie korzystali z porad indywidualnych.

Strukturę wiekową zarejestrowanych pacjentów za okres ostatnich czterech lat przedstawia tabela nr 17.

Tabela nr 17: Przekrój wiekowy pacjentów Edukacyjnej Kliniki Poradni Profilaktyki Uzależnień w latach 2010 - 2013

Lp.	Rok	Liczba pacjentów			OGÓŁEM
		Wiek 7-13 r.ż.	Wiek 14-26 r.ż.	Powyżej 26 r.ż.	
1.	2010	68	138	145	351
2.	2011	60	107	165	332
3.	2012	81	117	160	358
4.	2013	90	103	178	371

Źródło: Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień

W 2013 roku poradnia prowadziła następujące działania:

- a) Terapia indywidualna:

Celem indywidualnej terapii uzależnień było motywowanie do zaprzestania sięgania przez pacjenta po wszelakie środki psychoaktywne.

W okresie realizacji zadania terapią indywidualną objęto 48 osób (w 2012 r.: 52) w wieku od 14 do 26 lat oraz 7 osób (w 2012 r.: 5) w wieku powyżej 26 lat używających lub uzależnionych od narkotyków. Ponadto ofertą terapeutyczną otoczono 51 rodziców oraz innych bliskich (żony, rodzeństwo, dziadkowie)(w 2012 r.: 46) osób uzależnionych od środków psychoaktywnych. Przekrój wiekowy beneficjentów mieścił się w przedziale od 27 do 75 r.ż. W zależności od złożoności problemu oferta kliniki przewidywała terapię krótkoterminową trwającą 12-16 spotkań (do 4 miesięcy), a także długoterminową – ponad 48 spotkań (1 rok). Terapię prowadziło 4 specjalistów terapii uzależnień.

Celem podjętych działań było udzielenie pomocy młodzieży i ich rodzinom w rozwiązywaniu trudnych sytuacji i różnego typu problemów, związanych z poważnymi kryzysami rozwojowymi, wiekiem dojrzewania, używaniem środków psychoaktywnych bądź innymi formami uzależnienia. Objęcie pomocą terapeutyczną również rodzin młodzieży stworzyło warunki sprzyjające całościowemu rozwojowi młodego człowieka, pomoc i wsparcie środowiska rodziny. Rodzice mogli nauczyć się sposobów praktycznego oddziaływania wychowawczego przez zniwelowanie własnych trudności psychologicznych, jak: problemy w komunikacji, brak kontroli impulsów emocjonalnych, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem itp. Zajęcia indywidualne obejmowały: konsultacje, poradnictwo, terapię krótko – i długoterminową oraz interwencję kryzysową.

Osiągnięto następujące cele:

- Beneficjenci objęci programem terapii indywidualnej dokonali strukturalnych zmian wewnętrznych, nabyli umiejętności koniecznych w rozwiązywaniu problemów i trudności będących przyczyną destrukcyjnych zachowań, poprawili zdolność konstruktywnego funkcjonowania w rodzinie i życiu społecznym

- Rodziny i osoby bliskie osób uzależnionych otrzymały wszechstronne wsparcie i pomoc psychologiczną i edukacyjną w utrzymaniu stabilizacji rodziny, stabilizacji indywidualnej i wspieraniu utrzymania abstynencji przez dzieci;

- Rodzice otrzymali pomoc i wsparcie w rozwijaniu swoich umiejętności wychowawczych.

VI. PODSUMOWANIE

Raport przedstawia informacje o zagrożeniach, dostępie do leczenia i formach profilaktyki adresowanej do różnych grup odbiorców. Prezentuje współpracę podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie narkomanii, zarówno w zakresie ograniczania podaży i niesienia pomocy osobom uzależnionym, jak i w realizacji programów profilaktycznych. Wartością programu jest kontynuowanie działań gwarantujących systematyczność, doskonalenie form pracy i dostępność do usług. Szeroki zakres aktywności, różnorodność i wielość podejmowanych inicjatyw determinują skuteczność w walce z problemami uzależnień.

Za szczególnie istotne uznać należy wszystkie obszary działań adresowanych do dzieci i młodzieży, które przygotowują do odpowiedzialnego życia, wspierają w zmiernaniu się z trudnościami, służą kształtowaniu charakterów, uczą kreatywności, wyposażają w umiejętności interaktywne.

Analiza zagrożeń potwierdza wagę doskonalenia form i poszukiwania nowych obszarów działań, nieustawanie w ograniczaniu dostępu do środków psychoaktywnych. W ostatnich latach dużym wyzwaniem stał się problem nowych narkotyków tzw. dopalaczy. Co prawda wiedza na ich temat systematycznie rośnie, ale wciąż trwają poszukiwania skutecznych metod monitorujących pojawianie się nowych substancji, ich wykrywanie, ograniczanie możliwości ich dystrybucji poprzez rozwijanie współpracy z podmiotami do tego uprawnionymi.

Dostęp do środków uzależniających uzasadnia konieczność wszystkich działań i inicjatyw, których celem jest zarówno tworzenie atrakcyjnych ofert rozwijających zainteresowania i pasje, jak i wspierających osoby zagrożone uzależnieniem i uzależnione. Nieustająco istotną rolę w uświadamianiu zagrożeń, jakie niosą środki psychoaktywne, pełni edukacja.

Opracował zespół :

1. Naczelnik Wydziału Zdrowia – Teresa Marzejon
2. Zastępca Naczelnika Wydziału Zdrowia – Ewa Pinkowska
3. Główny Specjalista – Katarzyna Janiszewska

Nadzór nad opracowaniem:

Wiceprezydent Miasta Gdyni – Ewa Łowkiel